

2024

Галина Кізілова, Ольга Шулько

Мистецтво

1

Галина Кізілова, Ольга Шулько

Мистецтво

1

Словник естетичних емоцій

ЕЛЕГАНТНО

витончено, тендітно,
галантно, пластично,
делікатно

ЖАРТІВЛИВО

забавно, вигадливо,
пустотливо, іронічно

ПОЕТИЧНО

мрійливо, проникливо,
задушевно, чуйно,
м'яко

СПОКІЙНО

безтурботно, світло,
добродушно, сумно,
задумливо

ТАЄМНИЧЕ

загадково, вкрадливо,
містично, примарно

РАДІСНО

весело, святково,
жваво, завзято,
грайливо, дзвінко

СХВИЛЬОВАНО

бентежно, стурбовано,
гарячково, пружно

НІЖНО

ласкаво, зворушливо,
приємно, привітно

ВЛАДНО

могутньо, твердо,
суворо, велично

РОЗДРАТОВАНО

грубо, сердито,
агресивно, похмуро

УРОЧИСТО

гордо, упевнено,
велично, пишно,
величаво, відкрито

ЕНЕРГІЙНО

сміливо, рішуче,
гордо, упевнено

Кроки майстерності

лінії

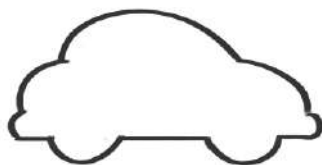
основні кольори

похідні кольори

силует

контур

орнамент

холодні і теплі кольори

симетрія

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*Музика Михайла Вербицького
Слова Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Галина Кізілова, Ольга Шулько

МИСТЕЦТВО

Підручник інтегрованого курсу
для 1 класу закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Тернопіль
Астон
2024

**УДК 7.01(075.2)
К38**

**Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02 2023 № 110)**

У підручнику подано навчальний матеріал, передбачений Типовими освітніми програмами для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Р. Б. Шияна та О. Я. Савченко.

**Підручник безкоштовний.
Надруковано згідно з договором від 19 серпня 2024 року №FY25-08-19.
Продаж заборонено.**

Кізілова Г. О.
К38 Мистецтво. Підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти. // Г. О. Кізілова, О. А. Шулько. — Тернопіль : Астон, 2024. — 112 с. : іл.

ISBN 978-966-308-938-6

Книга містить серію навчальних та креативних завдань, які акцентують увагу на розкритті творчого потенціалу дитини, вихованні естетичного смаку, опануванні елементарними мистецькими уміннями. Увесь матеріал спрямований на плекання поваги до національної та культурної спадщини.

УДК 7.01(075.2)

ISBN 978-966-308-938-6

© Кізілова Г. О., Шулько О. А., 2023
© ТзОВ «Видавництво Астон», 2024

Дорогі

і

!

Розпочинається захоплююча мандрівка у світ прекрасного. Ти навчишся помічати незвичайне навколо і розуміти мову мистецтва. Ти зможеш перетворювати звуки й кольори навколо себе у мистецькі твори, гратимеш на   , подружишся з   , а разом ви створите багато чудових речей.

Умовні позначення

Дізнайся

Послухай

Роздивись і проаналізуй

Зобрази

Заспівай

Підсумуй і узагальни

З другом цікавіше

Урок 1

Тема: МИ ЙДЕМО ДО ШКОЛИ

Розспівка-вітання:

Доб-рий день. Доб-рий день.

Правила співу:

1. Стоїш — руки опущені.
2. Сидиш — руки на колінах.
3. Вдихай повітря тихо і спокійно.
4. Співай виразно, з відповідним настроєм.

Гра «Проспівай своє ім'я».

(Дитина в середині кола проспіває своє ім'я, інші — повторюють.)

Пісня першокласника

Музика і слова Н. Май

Перший раз у перший клас
Ми йдемо охоче,
Першим дзвоником для нас
Продзвенів дзвіночок.
І сміється в небесах
Сонце, як ніколи,
В мамі сльози на очах —
Я іду до школи. (2)

Приспів:

А у школі, а у школі
Є веселка кольорова,
І найкраща в цілм світі —
Перша вчителька моя.
Не сумуєм ми ніколи,
Бо учора — дошкільнята,
А тепер — одна сім'я!

Прощайте іграшки,
Гомінкий садочок,
Кличе в класи дітлахів
Золотий дзвіночок.
І сміється в небесах
Сонце, як ніколи,
В мамі сльози на очах,
Я іду до школи.

Приспів.

Під час співу наслідуй рухи вчителя.

Послухай «Менует» австрійського
композитора Вольфганга
Амадея Моцарта.

Менует — це вишуканий танець, який
виконували на балах.

Який з малюнків, на твою думку, є
ілюстрацією до цього музичного твору?

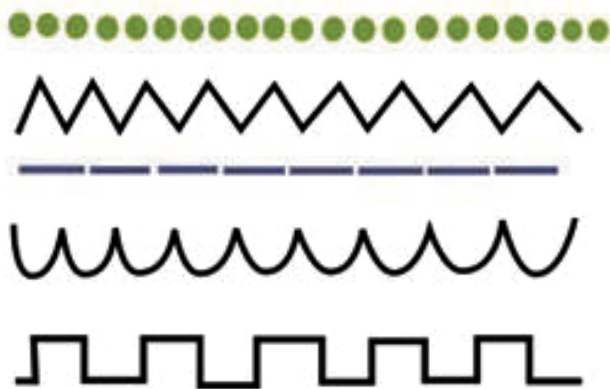
Цей твір Моцарт написав, коли йому було 6 років.
А чи подобається тобі створювати мелодії?

Ти любиш малювати, а тепер зможеш робити це разом з друзями. Школа — це тривала, але дуже потрібна та цікава подорож. Разом з нами подорожуватимуть наші фарби, пензлики та олівці.

Ми впевнені: їм буде цікаво з тобою, а ще твоєму новому другові Артику , який теж обожнює малювати, клеїти, ліпити й вигадувати!

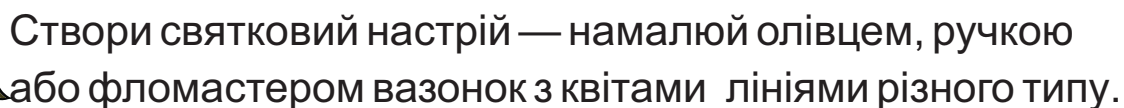

Твоїми першими помічниками в цій подорожі стануть крапки та лінії — прямі, хвилясті, зигзагоподібні, тонкі і товсті.

Спробуй і ти! Намалюй в альбомі друга або сусіда по парті кілька різних ліній і запропонуй йому продовжити їх.

[illegible]

Творчість — це задоволення і радість. Нехай музика і малювання сповнюють тебе натхненням і бажанням творити!

Урок 2

Тема: РІЗНОБАРВНА ОСІНЬ

І — ди, і — ди, до — щи — ку,
Зва — рю то — бі бор — щи — ку.

Простукай і проспівай.

Якщо потрібно записати слова, використовують букви.

Якщо потрібно записати музику, використовують ноти.

Ноти зображають у формі овала — ○ ●,

або зі штилем — вертикальною рисою ,

або зі штилем та хвостиком, або зі штилем та ребрами —

Заплющ очі і послухай. Що ти чуєш? Цокання годинника, кроки в коридорі, шум вулиці?

МУЗИЧНІ ЗВУКИ

ШУМОВІ ЗВУКИ

Гра «Шумить, співає, грає»

Танець осінніх листочків

Музика А. Філіпенка; слова А. Макшанцевої

Кленові листочки
За вітром летять,
В діток під ногами
Вони шарудять.
Кружляють
листочки
В ясній вишині,
А вітер осінній
Співає пісні.
То вправо, то вліво
Лягають листки.

Уже облітають
В садочку гілки.
Кружляють
листочки
В ясній вишині,
А вітер осінній
Співає пісні.
І знову листочки
За вітром летять,
В діток під ногами
Вони шарудять.

Кружляють
листочки
В ясній вишині,
А вітер осінній
Співає пісні.

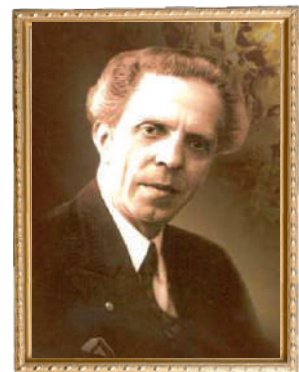
Спробуй рухами показати те, про що ми співали.

Уяви, що ти в парку. З дерев опадають листочки.
Подуй на них. Пам'ятай, що вдихати треба безшумно носом,
а видихати — активно ротом.

Український композитор Василь
Барвінський написав багато п'єс для
фортепіано. Послухай одну з них.

Артик просить слухати **уважно і
вдумливо.**

Послухай музику і обери назву («Сонечко», «Сумна пісня»,
«Дощик»).

Чому ти вважаєш, що назва твору «Дощик»?

За вікном осінь. Чому б нам не створити щось осіннє?

Софія Йохансен

Ів Адамсон

Бюнтер Хербст

Осінь надихає! Подивися, скільки чудових різнобарвних речей навколо!

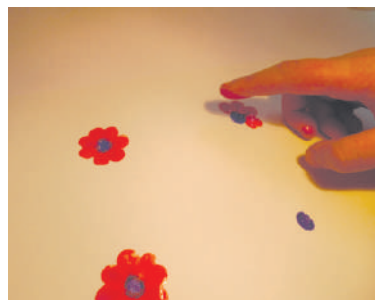
Нашими новими помічниками стануть фарби та пензлі.

У кожного пензлика власний характер!

Артик знає, що малювати можна не тільки пензликами, але й за допомогою різних предметів — щіточок, губок, пальчиків тощо. Дивись!

Намалюй осінній листочок. Візьми 2–3 листочки, нанеси пензликом фарбу із того боку листка, де сильніше виступають жилки, і зроби відтиск на аркуш. За бажанням розмалюй фарбами.

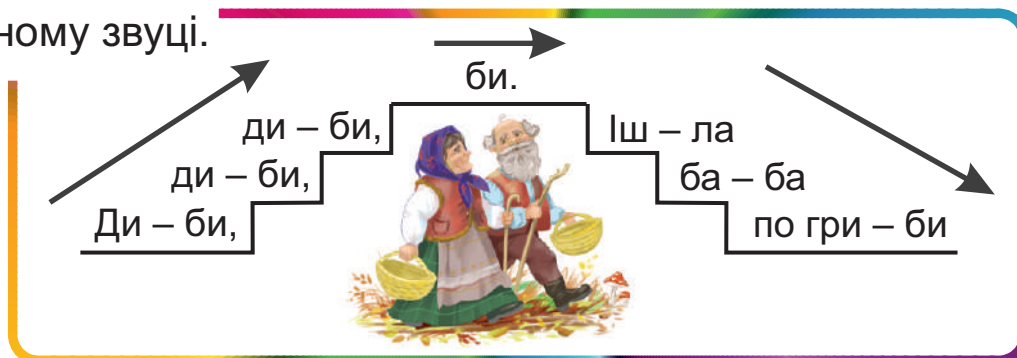
Природа прекрасна в будь-яких проявах, вона дарує нам багато ідей для творчості.

Урок 3

Тема: ЗАХОВАЛИСЬ ПІД ЛИСТОЧКИ ДРУЖНІ БРАТИКИ-ГРИБОЧКИ

Мелодія може рухатися ввєрх, вниз або проспівуватися на одному звуці.

А ти знаєш, грибочки теж уміють танцювати. Заспівай пісеньку про гриби опеньки. А потім і потанцюємо.

МИ — ГРИБИ ОПЕНЬКИ

Музика і слова С. Шевченко

Маєм ніженьки тоненькі,
Шапочки сіренькі.
Ми грибочки лісові,
Звати нас опеньки.

Любим листячко сухе
І старі пеньочки.
Як захочеш нас знайти,
Пошукай в лісочку.

Як ти розумієш народну приказку: «Ростуть, як гриби після дощу»?

Грибочки, як і ти, люблять теплий дощик. Ось таким рясним та веселим зобразив його український композитор Віктор Косенко у п'єсі «Дощик». Послухай твір і подумай, як можна постукуванням пальчиків підсилити звук дощика.

Ти можеш створити шум дощика за допомогою пляшечок з водою. Потраиси пляшечкою, подмухай у соломинку.

Артик пропонує прогулятись осіннім лісом і подивитись, які дарунки приготувала нам чарівниця-осінь. Пам'ятай: художник прагне помічати найдрібніші деталі: крапельки роси на павутинці, «парашутики» кульбаби тощо. Природа дає йому ідеї для творчості.

Створити пластичний образ ми можемо за допомогою пластиліну. Цей м'який матеріал дуже зручний для ліплення, різні кольори можна змішувати й отримувати нові кольори.

Зліпи один або декілька грибочків.

Виявляється, що своїми руками і пальчиками можна створити дивовижні предмети і речі!

Урок 4

Тема: ЩЕДРА ОСІНЬ

З давніх-давен в Україні восени проводили багаті осінні ярмарки. Люди показували, який щедрий урожай цього року. І обов'язково на ярмарку лунали українські пісні, танці проводилися народні розваги, грали троїсті музики.

Троїсті музики — народний інструментальний ансамбль, у складі якого троє виконавців: скрипаль, цимбаліст (або виконавець на іншому інструменті) і бубняр.

Послухай троїстих музик.
Який настрій у тебе викликала ця музика?

Вч.: Хазяйка якось із базару прийшла.
Хазяйка з базару на кухню внесла:
Діти: Картоплю, капусту, цибулю, горох,
Петрушку і моркву. Ох!
Вч.: Та овочі спір завели на столі,
Хто кращий, смачніший із них на землі:
Діти: Картопля, капуста, цибуля, горох,
Петрушка і морква. Ох!

Спробуй створити супровід до поспівки за допомогою своїх предметів зі шкільного ранця.

Фізкультхвилинка «Наша осінь щедра».

На уроках ти вивчатимеш **народні пісні**. Українці передавали найвиразніші мелодії з покоління в покоління.

Які народні пісні співають у твоїй родині?

Розучи та рухами відтвори українську народну пісню-гру
«Ходить гарбуз по городу»

Ходить гарбуз по городу,
 Питається свого роду:

– Ой, чи живі, чи здорові
 Всі родичі гарбузові?

Обізвалась жовта диня,
 Гарбузова господиня:

– Іще живі, ще здорові
 Всі родичі гарбузові!

Обізвались огірочки,
 Гарбузові сини й дочки:

– Іще живі, ще здорові
 Всі родичі гарбузові!

Обізвалася морквиця,
 Гарбузова сестриця:

– Іще живі, ще здорові
 Всі родичі гарбузові!

Обізвались буряки,
 Гарбузові свояки:

– Іще живі, ще здорові
 Всі родичі гарбузові!

Обізвалась бараболя,
 А за нею і квасоля:

– Іще живі, ще здорові
 Всі родичі гарбузові!

Обізвався старий біб:
 – Я піддержав увесь рід!

Іще живі, ще здорові
 Всі родичі гарбузові!

Звуки бувають **довгі і короткі**.

ціла нота

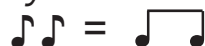
половинна
нота

четвертна нота
рахується ТА

восьма нота
рахується ТІ-ТІ

ТА ТА ТІ-ТІ ТА ТІ-ТІ ТІ-ТІ ТІ-ТІ ТА ТІ-ТІ ТІ-ТІ ТІ-ТІ ТА

Проплескай і простукай ритмічний малюнок.

Осінь тішить нас своїми щедрими дарами — фруктами та овочами. Є серед них і подовгасті зелені огірочки, і кругленькі червоні помідори, і налиті сонячним теплом гарбузи. Так і хочеться зобразити їх на малюнку!

Кожному з овочів на картинках знайшлося належне місце. Позаду розташовані великі (високі) елементи, попереду — менші (нижчі). Правильне розташування предметів може зробити малюнок більш виразним.

Чи добре можна роздивитися тут всі овочі? Обери найкращий спосіб розміщення цих овочів на малюнку.

Завжди цікаво порівнювати! Апельсин схожий на сонечко. Чим подібні ці предмети?

Навколо тебе багато схожих речей. Учись помічати подібність і використовуй свої спостереження під час створення робіт.

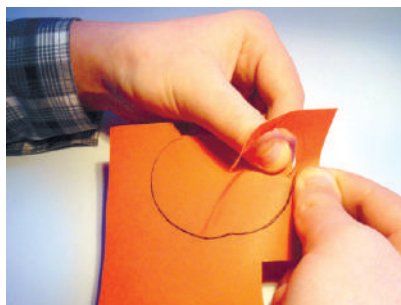
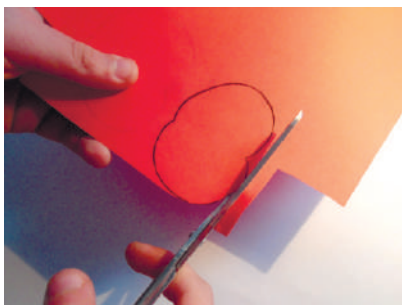

Сьогодні будемо працювати з кольоровим папером і клеєм.
Створи чудову аплікацію «Овочі та фрукти».

Пам'ятай про правила безпечної роботи з ножицями: їх слід класти із зімкнутими лезами, направленими від себе; не залишати у відкритому вигляді, передавати у закритому вигляді кільцями у сторону однокласника. При роботі слідкуй за пальцями лівої руки.

Намалюй на червоному папері два помідори. Один з них виріж, а другий обірви по контуру руками. Порівняй, який із способів краще передає гладенький край помідора.

Уміння відчувати форму предметів і правильно розташовувати їх на поверхні аркуша допоможе тобі створювати чудові картини!

Урок 5

Тема: ЛІСОВІ МЕШКАНЦІ

Го — па, го — па, їжа — чки,

По — хо — ва — ли ко — лю — чки.

Проплескай ритмічний акомпанемент до віршика.

Спробуй створити свою мелодію.

Звуки бувають **високими** і **низькими**.

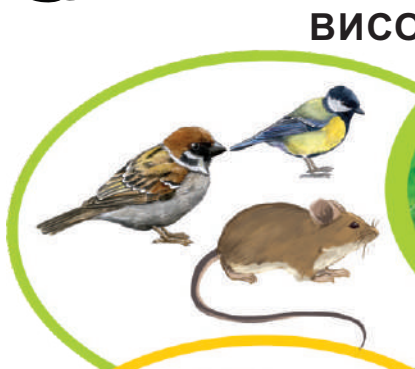

Артик запрошує тебе разом вивчати високі та низькі звуки.

ЗВУКИ

ВИСОКІ

НИЗЬКІ

Їжачок-Лісовичок

Музика і слова Н. Ф. Рубальської

За пеньок сховався грибок,
Та знайшов його їжачок.

На колючках в їжачка
Вже сиділо два грибка. (2)

Ой який чудовий грибок!
Їжачок пішов у танок.

На колючках в їжачка
Танцювало два грибка.

Раптом вовк стриб на пеньок.
Їжачок згорнувся в клубок.

Із колючок їжачка
Покотилось два грибка. (2)

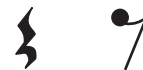
Сірий вовк до лісу пішов.
Їжачок грибочки знайшов.

На колючках в їжачка
Знов сиділо два грибка. (2)

Придумай танцювальні рухи до цієї пісні.

Якщо в музиці є мовчання — це пауза.

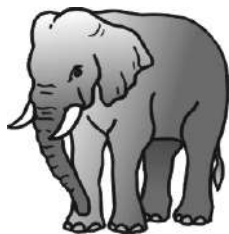
Проплескай, розводячи руки на знак паузи.

До-щик, до-щик, ти вже зли-ва, Пла-че гру-ша, пла-че сли-ва.

Подихай так, як дихає їжачок.

Французький композитор Каміль Сен-Санс
створив музичну сюїту «Карнавал тварин».

Послухай одну з п'єс і
скажи, який малюнок є
ілюстрацією до цього
твору. Чому?

Ми ознайомилися з п'єсою «Слон». Які звуки обрав
композитор для зображення слона — високі чи низькі?

Осінній ліс насправді прекрасний — дивує яскравими кольорами, виразними запахами і непомітним, на перший погляд, життям своїх маленьких мешканців.

Згадай, якими рисами наділений їжачок у народних казках. Чи доводилось тобі його бачити?

Створи їжачка з пластиліну та насіння соняшника. Розімни пластилін у руках, формуй пальчиками овал для тіла їжачка, додай очі, носик і голочки з насіння.

Поглянь, він наче живий!

Уміння помічати відмінності в зовнішньому вигляді тварин допоможе тобі правильно їх зображувати.

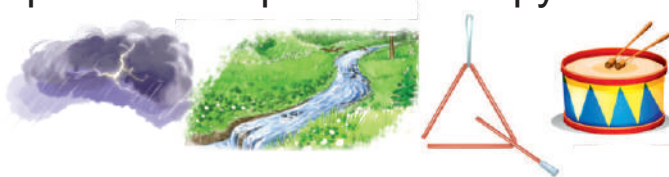
Урок 6

Тема: МАГІЯ ПРИРОДИ

Гра «Луна». Повтори за вчителем ритмічний малюнок.
Заміни вчителя і створи власний ритмічний струмочок.

Скажи, які звуки в природі
звучать голосно, а які — тихо.

Музичні звуки теж звучать по-різному: тихо і голосно.

Гра «Тихо-голосно». Вчитель на інструменті грає мелодії.
Якщо звучить тихо — приклади палець до губ, а якщо голосно
— крокуй.

Тихе звучання називають «піано» *p*. Голосне — «форте» *f*.

Рідний дубочок

Музика І. Шайкіс; слова Г. Грайко

На дубових вітах
Листячко тріпоче,
Бо його вітрисько
Позривати хоче.

Міцно, міцно кожен
Держиться листочок —
Це тому, що дуже
Любить свій дубочок.
Приспів. (2)

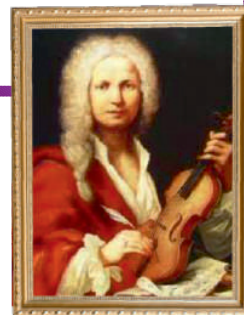
Приспів:

Жовте листячко тріпоче,
Долу падати не хоче,
Ой тріпоче, ой тріпоче,
Долу падати не хоче.

Заспівай перший куплет — *p*,
а другий — *f*.

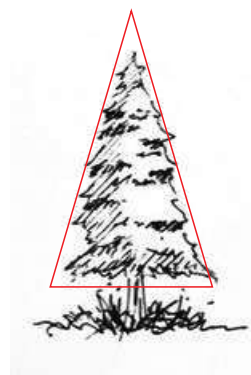
Італійський композитор Антоніо Вівальді
написав чотири концерти для скрипки
«Пори року». Перший концерт називається «Осінь».

Який настрій створює ця музика?

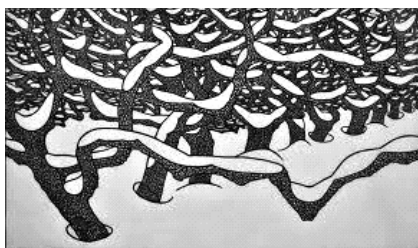
Малюючи дерева, пам'ятай, які різні форми мають їх крони.

Спробуй спочатку описати їх словами, а потім намалювати пальчиком у повітрі. Пригадай, які бувають лінії.

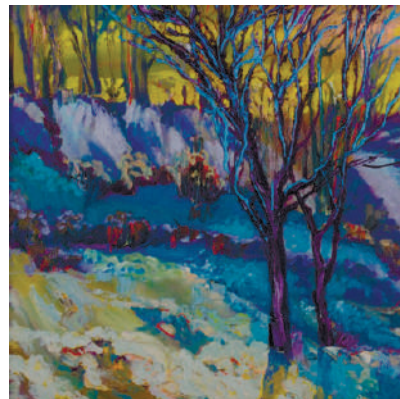
Розглянь різні дерева і кущі, намальовані українським графіком Яковом Гніздовським.

Щоб дерево на малюнку було наче живе, повчёмось у майстрів!

Юрій Золотар

Михайло Дейнега

Зверни увагу: кожна наступна гілочка буде тоншою за ту, з якої виросла. Всі гілочки тягнуться до сонця.

Майстрами зображувати дерева вважають китайських та японських митців / мисткинь.

Поміркуй, які за характером лінії знадобляться нам, щоб зобразити дерева та їхні гілочки. Чи однакової товщини вони будуть?

Створи особливе дерево! Намалюй пензликом стовбур. У верхній його частині нанеси пензликом побільше фарби, візьми трубочку для коктейлю і роздмухай акуратно фарбу, створюючи неймовірні форми гілочок. Тонким пензликом домалюй решту тонких гілок та листочків.

Якщо навчишся малювати одне дерево, то зможеш намалювати навіть ліс!

Урок 7

Тема: ОСІННІ НАСТРОЇ

Проспівай вірш за схемою. Простукай або проплескай ритмічний малюнок вправи.

Ой, шу-мить хо-лод-ний ві-тер, аж гу-де.
Жов-те лис-тяч-ко трі-по-че де-не-де.

Уяви себе композитором. Спробуй дібрати мелодію до вірша Ліни Костенко «Осінь».

На землю осінь вже ступила,

Додолю летить.

лелече опустіло,

Тепер у ньому спить.

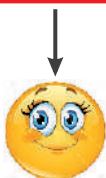

Ти знаєш, що музика розповідає про все, що є на світі.
Вона буває сумна і весела, радісна і тужлива.

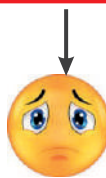
У музиці для відображення почуттів та емоцій є два лади —

МАЖОР

МІНОР

Яскраві, світлі настрої

Затемнені, похмурі настрої

Музично-дидактична гра «Міно́р і ма́жор».

Пригадай і заспівай пісню «Рідний дубочок».

Диво-осінь

Музика А. Олейнікової; Слова Л. Ратич

Гарні дні, ласкаве диво,
Осінь тепла, золота!
Кольорове і красиве
Листя тихо обліта.

Приспів:

Осінь, осінь, осінь,
Ти — ласкава казка!
І в осінню днину
Годі сумувать!
Осінь, осінь, осінь,
Ти — остання ласка!
Здрастуй, диво-осінь! —
Буду я співать!
Сонечко ще гріє добре
І гуляють дітлахи,
Та летіти ген за обрій
Вже збираються птахи...

Приспів.

Порівняй характери цих пісень про осінь.

Як ти думаєш, який лад вибрала композиторка для пісні?

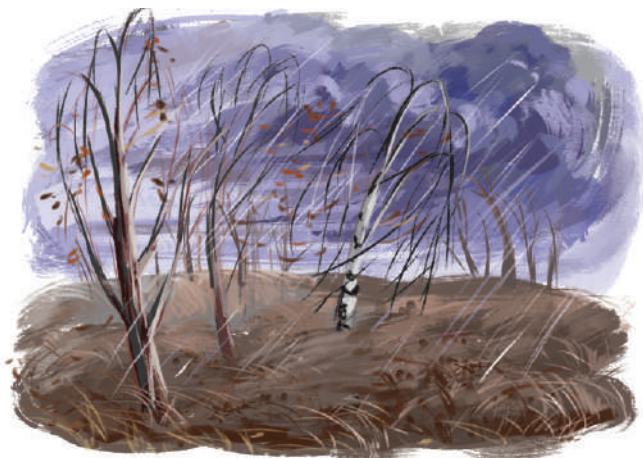
Фізкультхвилинка «Осінь, осінь».

Німецький композитор Людвіг ван Бетховен своєю п'єсою «Сумно. Весело» довів, що і мажорна, і мінорна музика є прекрасна та важлива. Послухай уважно та скажи, яка частина сподобалася більше і чому.

Іноді восени буває сумно. Проте, це лише ще один привід створити виразну й цікаву композицію. Фарби, як завжди, стануть нам у пригоді.

Подивись, як можна створити нові кольори, змішуючи основні — червоний, жовтий і синій. Як називаються отримані від змішування кольори?

Так, це помаранчевий, зелений і фіолетовий.

Відшукай їх на зображенні веселки.

Як після суму завжди приходить радість, так після дощу з'являється веселка. Назви кольори веселки, з якими ти познайомився. Сьомий колір блакитний. Щоб його отримати, додай білої фарби до синьої.

Нумо вигадувати лічилочку на перші літери кольорів веселки!

Наприклад: **ч**отири **о**сінніх **ж**абки **з**найшли **б**агато **с**тарих **ф**отografій.

- Ч** — червоний
- О** — оранжевий
- Ж** — жовтий
- З** — зелений
- Б** — блакитний
- С** — синій
- Ф** — фіолетовий

Візьми широкий пензлик, щедро змочи ним аркуш і вільними широкими рухами намалюй веселку.

Ось ми і навчилися утворювати нові кольори. Уяви, скільки ще нових кольорових відтінків можна вигадати!

Урок 8

Тема: КАЛИНОВІ ВІЗЕРУНКИ

Послухай ритм вірша.

Ой є в лі-сі ка-ли на

Ка-ли-на, ка-ли-на, ко-ма-ри-ки-дзюб-ли-ки ка-ли-на.

Як стукотить твоє серце?

Тук-тук, тук-тук.

Це твій ритм.

А як вистукує годинник?

Тік-так, тік-так.

Це його ритм.

Відтвори звуки серцебиття, годинника.

Зміна пір року, дня і ночі — це також зміни ритму.

У музиці також є **ритм**. Це чергування в певному порядку довгих та коротких звуків і пауз. Коли розучують мелодію, звертають увагу на ритм.

Найпростіший ритм можна створити за допомогою метронома. Це прилад, який використовують музиканти. Він рівномірно відбиває ритм.

Частота дихання — це теж природний ритм. Вдихни глибоко через ніс, а видихни легенько ротом.

Ой у лузі червона калина

Музика і слова С. Чарнецького

Ой у лузі червона калина похилилася,
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славу Україну, гей, гей, розвеселимо!

Не хилися, червона калино, маєш білий цвіт.
Не журися, славна Україно, маєш вільний рід.
А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славу Україну, гей, гей, розвеселимо!

Розучи і проспівай пісню. Який її характер?

Українці особливо люблять калину.
Садять її біля хати, щоб навесні білим
цвітом милувала, а взимку від застуди
лікувала.

Український композитор Юрій Щуровський
написав великий музичний твір на тему пісні
«Ой єсть в лісі калина». У ньому пісенна мелодія
звучить кілька разів, проте щоразу — по-новому.
Таку форму музики називають варіаційною
(або варіаціями).

Послухай твір і порахуй, скільки разів
змінюється тема — скільки є частин.

Ягоди в кетягах калини восени,
немов справжні перлинки,
прикрашають самотні та пусті
гілочки. Узимку вони не лише
стануть окрасою, але й їжею для
пташок.

Навколо нас теж багато гарних, оздоблених візерунками
та орнаментами предметів. Іноді елементи орнаменту
повторюються, утворюючи стрічку.

Створи власний орнамент, використовуючи з'єднані
разом 8-10 ватних паличок. Листочки та гілочки
домалюй тонким пензликом.

Орнаменти та візерунки на предметах навколо нас
роблять наш побут святковим та ошатним.

Урок 9

Тема: ДЯКУЄМО ОСЕНІ

1. Згадай «Пісню першокласника». За допомогою предметів зі шкільного ранця створи супровід.

2. З'єднай половинки листочків і повтори вивчене.
Гра «Якими бувають звуки?»

НИЗЬКІ

3. Відгадай загадки.

Сонце радісно сміється.

Музика весела ллється.

Дзвінко як співає хор!

Це, звичайно, лад... (мажор)

Плаче хмарка дощова.

І кричить стара сова.

Сумно лине звуків хор.

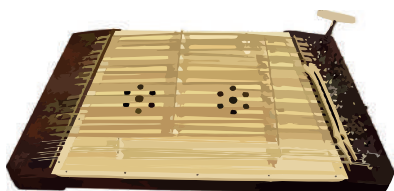
Впізнавай, це лад... (мінор)

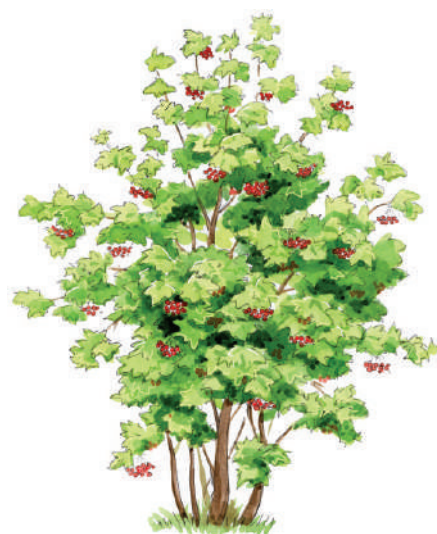
4. Фізкультхвилинка «Осінь чарівниця».

5. Гра «Який інструмент зайвий у колективі троїстих музик?»

6. Згадай вивчені українські народні пісні. Заспівай, інсценізуючи.

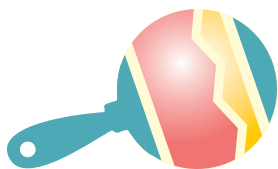
7. запрошує вас у мандрівку. Щоб цікаво та весело пройшла подорож, розділіться на 2 групи. Пригадайте пісні за малюнками.

у ліс

у парк

8. Заспівай обрану пісню, виконуючи танцювальні рухи.
Брязкальцями та дзвіночками створи супровід.

Осінь стала натхненням для багатьох художників.

Гі Дессат

Федір Манайло

Що тобі запам'яталось найбільше з уроків? Що ти навчився робити? Переконаймося, що ми дізналися багато нового та цікавого.

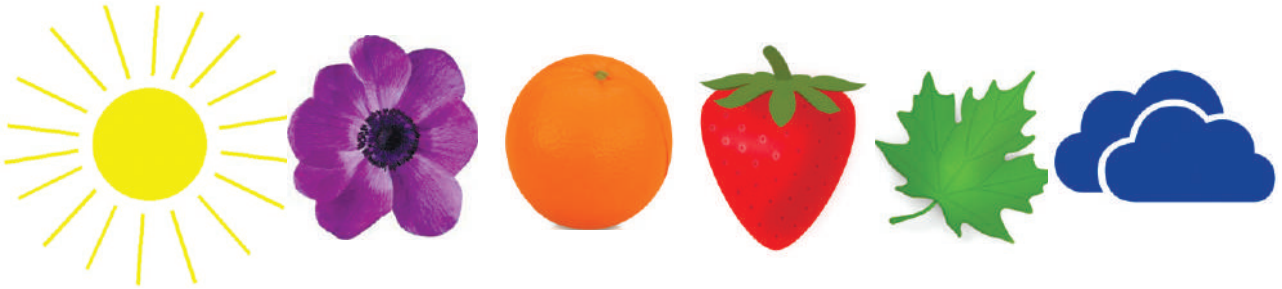
1. Яку із цих ліній можна назвати хвилястою?

2. Який із зображених предметів подібний до куба?

3. Які з предметів зображені в основних, а які в похідних кольорах?

Працювати разом завжди веселіше! Об'єднайтесь у кілька груп, кожна з яких підготує елементи для майбутньої композиції, наприклад такої.

Стовбур дерева можна створити за допомогою пензлика та трубочки для коктейлю, листочки та овочі вирізати з кольорового паперу, а веселку намалювати по мокрому. А може у тебе є кращі ідеї?

Ми дізналися багато нового та навчилися робити цікаві речі. А скільки ще попереду!

Урок 10

Тема: СТУКА КАЗКА У ВІКОНЦЕ

Ти любиш казки? А які казочки ти знаєш?

Чарівні історії розповідають про все на світі. Та казки набагато цікавіші, якщо вони музичні. До нас сьогодні теж завітала казочка. А яка? Здогадайся... Відгадай загадки про героїв цієї казки.

Хоч годинника не має,
вранці він нас піднімає.
Кожен прокидається –
З сонечком вітається. (Півень)

У норі хатинку має.
Хліб, сирочок полюбляє.
По підлозі тишком-нишком
Бігає сіренька... (Мишка)

Спі - ва пів - ник у двор - ку: «Доб-рий день, ку - ку - рі - ку!»

Ми-ше-нят-ко од-мов-ля: «Пі - пі, пі - пі, ля - ля - ля».

Чи однаковим голосом треба співати цю вправу? Чому?

Кожен голос, музичний інструмент має власне, особливе забарвлення, що називається **тембром** голосу.

Тембр дозволяє розпізнавати голоси та звучання інструментів.

Гра «Відгадай за голосом».

Дитина стає обличчям до дошки, а хтось із учнів називає ім'я. Відгадай за голосом, хто покликав.

Подуй на пір'ячко, голосно видихаючи повітря.

Круть і Верть

Музика і слова С. Дяченка

Нерозлучні мишенята Круть і Верть
Влаштували біля хати круговерть.
Півник з віником обходить двір старий,
Колосок собі знаходить золотий.

Приспів:

Будуть гарні паляниці, запашні та круглолиці,
Якщо разом до роботи візьмемось ми:
Один воду добуває, інший про дрова подбає,
Третій в піч посадить тісто — будем гарно їсти
Тільки бідні мишенята Верть і Круть
Півнику допомагати не ідуть
Болять ручки, болять ніжки — е-хе-хе,
Ось пограємось ще трішки — пройде все.

Приспів.

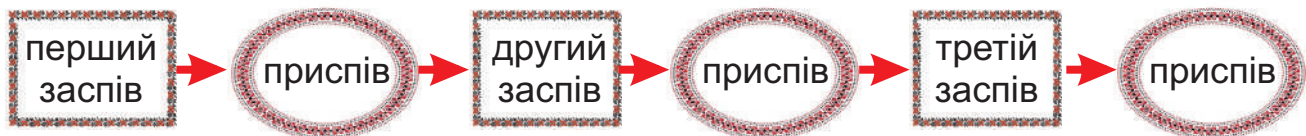
Півник брови звів угору ледве-ледь,
Встали мовчечки з-за столу Круть та Верть,
З оченят зерно скотилось сліз-води:
Любий півник, ми навчились назавжди, що:

Приспів.

Передай рухами та мімікою зміст та характер пісні.

Які слова пісні повторюються? Ця частина пісні
називається **приспів**, а та, що змінюється, — **заспів**.
Скільки заспівів є в цій пісні?

Багато пісень мають таку будову.

Послухай іще одну п'єсу К. Сен-Санса «Карнавал тварин». Чиї голоси передав композитор? Ця п'єса називається «Пташиний двір». Тембр звучання скрипки допоміг композитору відтворити голоси півня та курочок.

Героями багатьох твоїх улюблених казок є тварини.

Чи схожі тваринки у казках на справжніх? Для чого художники наділяють їх людськими рисами? Якими?

Кого чи що ти впізнав на малюнках нижче? Таке зображення предметів чи живих істот однією лінією називається **контуром**.

Намалюй контури кількох предметів або контур героя улюбленої казки.

Казки допомагають зрозуміти важливі речі та вчать нас ставати кращими — сміливішими, добрішими, працьовитішими.

Урок 11

Тема: ДОМАШНІЙ ЗАТИШОК

Потупай ніжками, коли ти швидко біжиш.
Потупай ніжками, коли ти повільно ідеш.

Музика теж звучить по-різному: швидко, помірно та повільно. Швидкість виконання — **темп**.

Щоб дотримуватися певного темпу при виконанні музичних творів, користуються **метрономом**.

Він рівномірно відстукує у потрібному темпі певний ритм.

Тобі завжди хочеться повертатися після занять у рідну домівку, де панує затишок і любов. Таку атмосферу допомагають створювати колискові пісні. Який темп наспівів?

Найдавніша — «Котику сіренький».

Котику сіренький

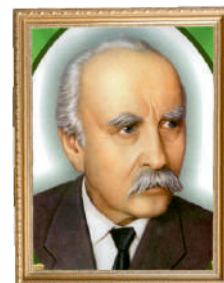
Українська народна пісня

Котику сіренький,
Котику біленький,
Котку волохатий,
Не ходи по хаті.
Не ходи по хаті,

Не буди дитяти,
Дитя буде спати,
Котик воркотати.
Ой, на kota воркота,
На дитину дрімота. А-а...

Заспівай пісню «ланцюжком». Під час співу передай рухами, як заколисують дитину.

Поклади голівку на руки, заплющ оченята, глибоко подихай, як у сні.

Український композитор Левко Ревуцький написав п'єсу для фортепіано «Колискова». Який настрій викликала в тебе ця музика?

У твоєму домі є багато речей, які створюють особливу атмосферу тепла і комфорту. Подумай: що робить твій дім затишним? Дізнайся у вчителя / вчительки чи батьків, що позитивні та щасливі данці називають словом **хюге**.

На картинах українських митців / мисткинь зображені тварини, які теж допомагають створити затишок у домі.

Микола Кафтан

Євгенія Гапчинська

Навіть якщо у тебе немає справжнього котика, ти зможеш зліпити його з пластиліну.

Мистецтво допомагає створити затишок у домі.

Урок 12

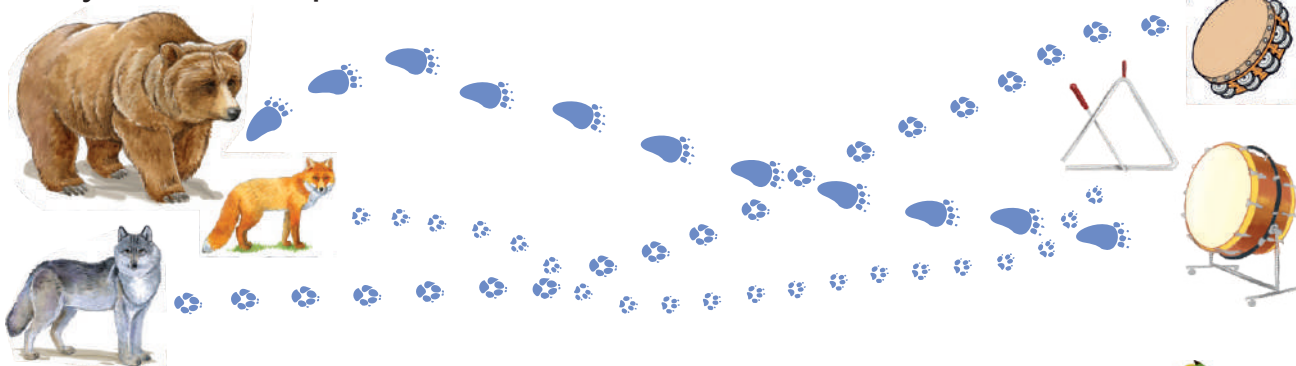
Тема: ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

Розглянь комікс і послухай розмову дітей.

Пригадай, як називається театр, на сцену якого виходять не тільки актори, а й ляльки.

Уважно подивись, до якого інструмента ведуть сліди героїв.

Це дитячі музичні інструменти. І на них ти будеш грати. Чи можна на них зіграти мелодію? ... ритм? А ось такий інструмент ти можеш зробити вдома.

Ба-ра-ба-ни, ба-ра-ба-ни, бий-те, ви-би-вай-те.

Проплескай ритмічний малюнок цієї фрази. На зображення червоного барабана тупни ногою, а синього — плесни в долоні. Ногою ми відтворили сильну долю, а руками — слабку. Створи свою мелодію, проспівай та проплескай чи простукай.

Фізкультхвилинка «А ми любимо читати».

Захопливі казки

Музика Є. Пастухова; слова Л. Яковенко

Приспів:

Завітала знов до нас
У прекрасний світлий клас
Казка мудра чарівна
Їй так рада дітвора.
«Рукавичку» й «Колосок»,
І «Солом'яний бичок»
Склав для нас народ-мудрець.
А хто слухав — молодець.

Ми любимо читати
Захопливі казки.
У них пригод багато.
Читаєм залюбки.
Герої їх чудові
Подобаються нам.
І настроєм чудовим
Завдячуєм казкам.

Перша група співає, а друга — грає на інструментах і навпаки.

Німецький композитор Йоганн Себастьян
Бах написав музичний твір.

Послухай його і скажи: як його краще назвати?
(«Жарт», «Колискова», «Зима»).

У Баха було 6 дітей і саме для них він написав
цю грайливу веселу п'єсу «Жарт».

Артик нещодавно побував у ляльковому театрі. Він побачив ляльок-рукавичок, а ще — тростьових ляльок.

Виразальні властивості пластиліну тобі вже відомі. За його допомогою можна створити найрізноманітніші образи.

Барбара Рейд

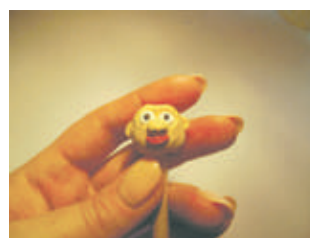
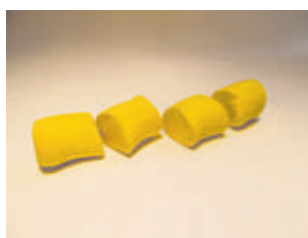
Як зробити шерсть пластилінової собачки виразнішою? Нанести стеком лінії-«шерстинки». Порівняй, яка з фігурок більше схожа на справжню тваринку.

Створімо власний ляльковий театр!

Об'єднайтесь у групи, оберіть казку або улюблений сюжет і створіть пальчикових ляльок.

Розіграйте сценку з вистави. З якої казки взято цей уривок?

Коли це біжить Лисичка — та до рукавички:

— А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-Шкряботушка, Жабка-Скрекотушка
та Зайчик-Побігайчик. А ти хто?

— Та я Лисичка-Сестричка. Пустіть і мене!

— Та йди!

Казки є невичерпним джерелом натхнення!

Урок 13

Тема: ЦИРК

Ми сьогодні поспішаємо в цирк, там багато світла та музики. Вистава розпочинається словами: «Наш цирк запалює вогні!»

Послухай цирковий марш. Його виконує **оркестр**. Це великий колектив музикантів, які грають на різних інструментах. Спробуй крокувати під цю музику.

Нарешті з'являється клоун. Послухай вірш.

Клоун плаче та сміється. Ніс червоний, чуб рудий.
То він добрий, то він б'ється. Сам високий та худий.

Гра-пантоміма «Клоун». Жестами та мімікою продемонструй дії клоуна.

Пригадай пісню «Захопливі казки». Заспівай, створи супровід на музичних інструментах.

Уяви, що ти клоун і дмухаєш на м'ячик, щоб перемістити його.

Німецький композитор Роберт Шуман у п'єсі «Сміливий вершник» зобразив граційних коників, які рухаються.

Послухай музичний твір і скажи, який характер музики.

Музика швидка,
бадьора, маршова.

Музика повільна,
мелодійна, спокійна.

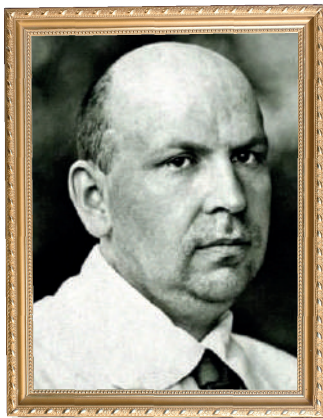
Відвідати цирк із сім'єю або друзями означає чудово відпочити й отримати багато позитивних вражень. Цирк уміє здивувати!

Які циркові професії ти знаєш?

Вправні акробати, сміливі та умілі жонглери вражають, а також особливий захват викликають клоуни.

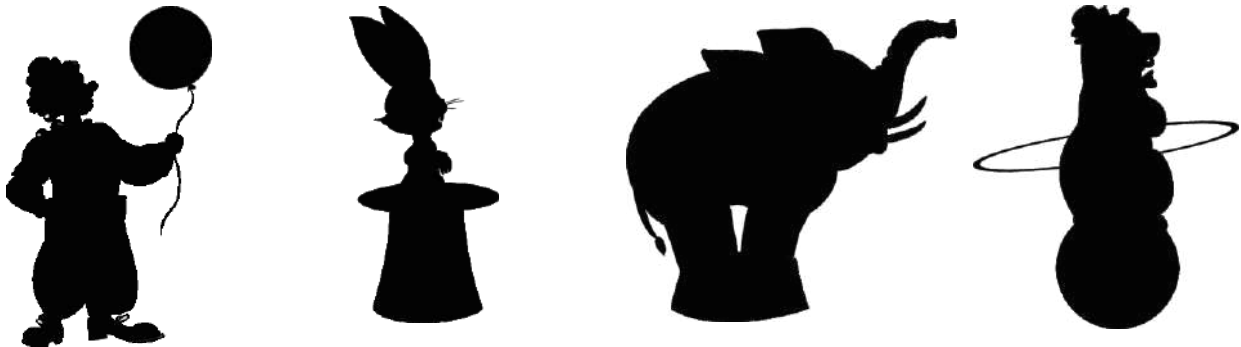

Хоч ми і звикли бачити клоуна яскравим та кольоровим, знаний український графік Георгій Нарбут підказує нам цікаву ідею — створити силует клоуна.

Силует — це обмежене контуром одноколірне зображення

Створімо образ веселого клоуна за допомогою кольорового паперу та ножиць.

Зігни аркуш паперу навпіл, намалюй половинку клоуна, виріж і наклеї на новий аркуш іншого кольору.

Виявляється, звичайний клаптик паперу може перетворитись на виразне зображення!

Урок 14

Тема: ЗИМОВА КАЗКА

Сип-ле, сип-ле, сип-ле сніг. Ні сте-жок, а-ні до-ріг.

Проспівай цю народну поспівку.

Відрізок музичного тексту від сильної долі до наступної сильної долі називається **тактом**. Вправа розділена тактовими рисками перед кожною червоною нотою. Скільки нот у такті? За тривалістю вони четвертні. Так визначається **розмір** музичного твору. І записується: $\frac{2}{4}$

Підемо в двір гуляти

Музика Л. Миргородської; слова Ж. Калюжної

Підемо у двір гуляти,
Тра-ля-ля-ля-ля-ля.
Зимову пісню вітати,
Тра-ля-ля-ля-ля-ля.

Приспів:

Плесь-плесь-плесь, не стій,
Швидше рученята грій.
Туп-туп-туп Мороз —
Наші ніжки не морозь. (2)

Ми доріжки промели,
Тра-ля-ля-ля-ля-ля.
Купки снігу намели,
Тра-ля-ля-ля-ля-ля.

Приспів.

З снігу зліпимо сніжки,
Тра-ля-ля-ля-ля-ля.
Люблять зиму малюки,
Тра-ля-ля-ля-ля-ля.

Приспів.

Зима завжди надихала митців на створення чудових творів. Послухай п'єсу «Зима» італійського композитора Антоніо Вівальді. Який твір цього автора ми вже слухали? Якими словами можна висловити свої емоції? (Скористайся «Словником естетичних емоцій»).

У кожної пори року свої принади. Зимові розваги приносять багато радості!

Для когось холодний та вогкий, а для митця різнобарвний, хрусткий та привабливий — сніг викликає непереборне бажання малювати!

Володимир Шумило

Роберт Дункан

Роздивись роботи художників і поміркуй, якого кольору там сніг. Які кольори, холодні чи теплі, переважають на картинах про зиму?

Обери сніжинки холодних кольорів. Яка із зелених сніжинок є холодною, а яка теплою? Як отримати ці кольори?

Розглянь які цікаві малюнки можна створити! Для цього треба намалювати контур предмета свічкою, а потім покрити зображення фарбою.

На пейзажах часто в нижній частині аркуша зображують ближчі об'єкти, а віддалені — у верхній.

Створи зимовий малюнок, використовуючи свічку і акварельні фарби. Проведи свічкою там, де на малюнку буде сніг — на даху та вздовж гілочок.

Зима — справжня чарівниця, вона кличе в казку та надихає малювати.

Урок 15

Тема: НОВИЙ РІК

Бі-лі ме-те-ли-ки, ніж-ні ме-те-ли-ки з не-ба ле-тять.

Бі-лим ме-те-ликам, ніж-ним ме-те-ли-кам ні-де сі-дять.

Скільки нот в одному такті? Такий розмір $\frac{3}{4}$. Добери мелодію.
На музичних інструментах виконай ритмічний супровід за схемою:
перша група — — на барабані, інші — — на трикутнику.

Новий рік вже на порозі... Усі з нетерпінням чекають свята та подарунків, прикрашають ялинки та загадують бажання.

Новий рік

Музика і слова Н. Май

За вікном, за вікном падають сніжинки,
Ти, матусю, стели білу скатертинку
І ялинку гуртом будем прикрашати,
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!

Білий сніг, білий сніг по землі кружляє,
А ялиночка в нас вогниками сяє,
У таночок пішли хлопці і дівчата,
Новий Рік, Новий Рік вже у нашій хаті!

Фізкультхвилинка «Новорічна».

Новий Рік — це зимова казка. Чи завжди Мороз добрий дідусь? Інколи він може сердитися, кликати віхоли — не на жарт злякати. Саме таким зобразив його німецький композитор Роберт Шуман у п'єсі «Дід Мороз». Вдумливо послухай і розкажи про настрій Мороза в ній.

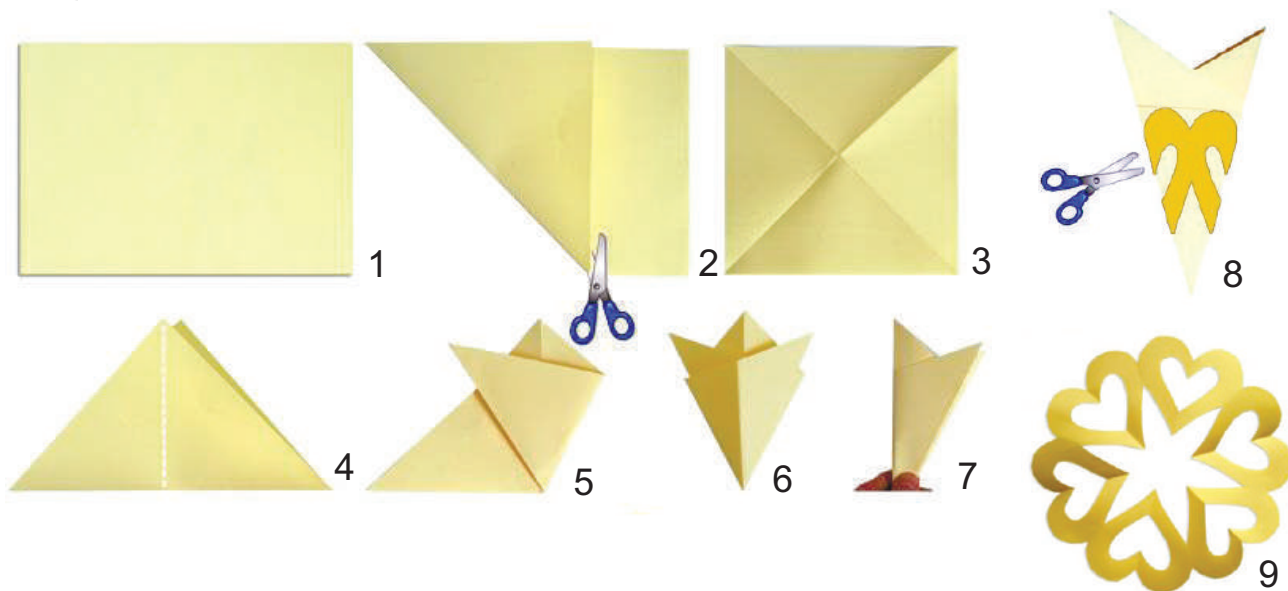

Я також, як і ти, чекаю з нетерпінням свят! Вони роблять наше життя яскравішим та приносять багато радості.

Одним із найулюбленіших свят у всьому світі є Новий рік.

Створи свою новорічну прикрасу власноруч, використовуючи кольоровий папір та ножиці.

Ми можемо власними руками зробити свій дім гарним!

Урок 16

Тема: КОЛЯДКИ, ЩЕДРІВКИ

В Україні на зимові свята переодягалися в костюми, ходили від хати до хати і бажали здоров'я — співали колядки і щедрівки.

А які колядки та щедрівки співають у твоїй родині?

Уяви, що ти за святковим столом. Вдихни, понюхай, як пахнуть смачні наїдки, дмухни на свічку.

Коляд, коляд, колядниця

Українська народна пісня (колядка)

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дай, дядьку, п'ятака!
Як не даси п'ятака,
Возьму вола за рога,
Та виведу на поріг,

Та викручу правий ріг.
Буду рогом трубити,
А воликом робити.
Щедрівочка щедрувала,
До віконця припадала:—
Що ти, тітко, напекла?
Неси швидше до вікна!

Проспівай колядку і відбивай її ритм на бубоні.

Український композитор Микола Леонтович знав багато колядок та щедрівок. Одну з них він записав для хору. Мелодія «Щедрика» схожа на передзвін. Вона стала світовим надбанням. «Щедрик» звучить у фільмах «Сам удома», «Гаррі Поттер» та інших.

Послухай пісню «Щедрик». Розкажи про свої враження.

Скільки неповторної чарівності у прадавньому родинному святі Різдва! Ми з нетерпінням чекаємо щедрого столу, хрусту снігу під ногами, тихої молитви і веселої коляди за вікном! Розглянь картини українських художників / художниць. Що на них зображено?

Оксана Збруцька

Роман Свередюк

Олег Шупляк

Які різдвяні традиції є у твоїй родині?

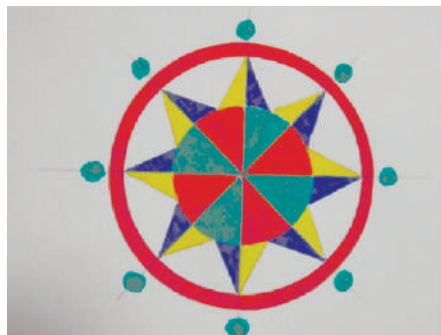
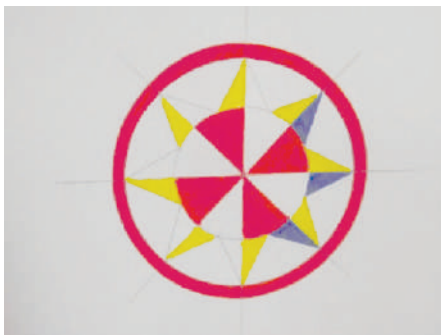
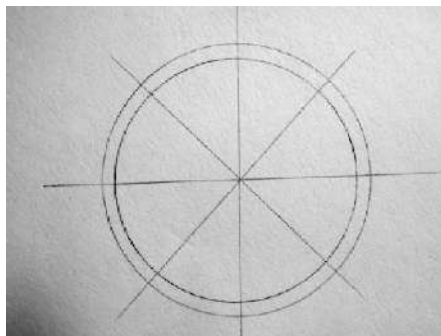
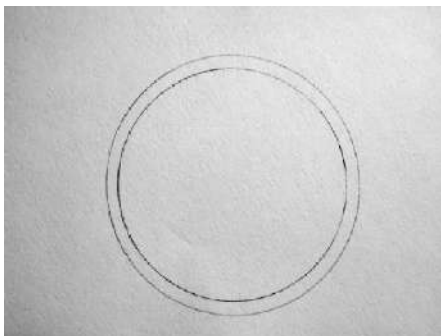
Пригадай слова улюбленої колядки. Чому б тихенько не наспівувати її під час малювання? Як одягнені колядники? Що в них у руках?

Погляньмо на різдвяну зірку зблизька. Це теж орнамент, але в колі.

Намалюй різдвяну зірку. Скористайся циркулем або невеличким круглим предметом, а маленькі кружечки навколо зроби ватною паличкою.

Скільки цікавих ідей дають нам народні традиції!

Урок 17

Тема: В ОЧІКУВАННІ СВЯТА

1. Ти дивишся у вікно. З неба падають біленькі сніжинки.

Заспівай пісню
«Підемо у двір
гуляти».

2. Звучить музика про зиму. Хто її автор?

3. У ліжечку спить дитина. Заспівай їй народну колискову пісню.

Мороз намалював на вікні візерунки.
Подмухай на замерзлу шибку,
тихенько вдихай носиком.

4. Послухай п'єсу Р. Шумана. Як вона називається?

5. Та не злякала нас люта хурделиця. Ми любимо
зиму за білий сніг, за веселі розваги та свята. Ми тепло
одягнемось і вирушимо у мандрівку. Наприкінці нас чекає не
кіндер-сюрприз, а справжній сюрприз. Рушаймо!
Заспівай з рухами пісню «Коляд, коляд, колядниця».

6. Вулицею йдуть колядники в костюмах.
Лине відомий на увесь світ «Щедрик».
Хто є автором цієї чудової музики?

7. Знову чути веселу музику. Це з ігрової кімнати звучить пісня
«Новий рік». Прикрашена ялиночка, запах мандаринів і,
звичайно, подаруночки. Як ти думаєш, чи правильно, що після
свят тисячі ялинок викидають на смітники? Як цьому зарадити?

8. Вмощуйся зручненько, попи́й тепло́го чаю з печивом. Печиво
має форму пазликів. З'єднай пазли і повтори музичну грамоту.

9. Гра «На що схоже?».

На які фігури схожі ці музичні інструменти?

10. Кажуть, що в ці зимові свята стаються дива. Загадай
бажання — і воно обов'язково здійсниться.

А ось і наш сюрприз — святкова дискотека та караоке.

Чи не час пригадати, що нового ти дізнався протягом останніх місяців?

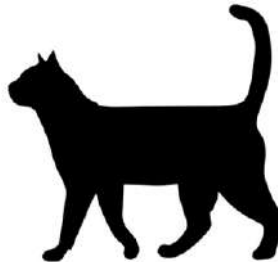
1. Які кольори потрібно з'єднати, щоб отримати блакитний колір?

2. Яке із зображень є орнаментом у колі, а яке стрічковим?

3. Яке із зображень є силуетом?

Чудово! Ти молодець! Настав час створити щось цікаве до свята.

Безумовно, традиційним символом Нового року є ялинка — кольорова, яскрава і незвичайна. Твоя фантазія підкаже тобі безліч способів зобразити цю лісову красуню.

Привітай близьких та рідних власною листівкою! Обери яскравий фон, аркуш червоного кольору підійде чудово. Олівцем легенько познач межі майбутньої ялинки. Краї листівки прикрась стрічкою або декоративною смужкою. Відріж кілька смужок гофрованого паперу темно-зеленого кольору. Вузьким двостороннім скотчем або клеєм познач яруси гілок. Починаючи з нижнього ряду, накладай призбираний у дрібні складки гофрований папір. Прикрась ялинку кольоровими кружечками.

Подарунки, виконані власними руками, цінуються по-особливому.

Урок 18

Тема: ДИВО АНІМАЦІЇ

Діалог-розспівка

— Гавчик, Гавчик! Де блукав? — Я комору вартував:
Дома чом не ночував? Жучці гавкять пома-ГАВ!

Простукай ритмічний малюнок вірша Грицька Бойка.
Створи свою мелодію і проспівай за «ролями».

Усі люблять мультики. Ці розумні та добрі історії дарують задоволення не тільки дітям, а й дорослим. Мультфільм не буває без музики. Ми часто впізнаємо його за мелодією, саундтреком. А які мультики тобі подобаються найбільше?

Гномик

Музика А. Мігай; слова Т. Коломієць

Жив собі на світі гном.
Дивував усіх кругом
Дивними дивами —
Добрими ділами.
Заглядав у всі двори
І на радість дітворі
Яблукам рум'янці
Малював уранці.

Приспів:
Пісенька про гнома
Кожному відома,
Всім на світі хлопчикам
І дівчаткам!

Пісенька про гнома
Кожному відома!
Як сподобається вам,
То почнім спочатку!

Жив собі на світі гном.
Дивував усіх кругом
Дивними дивами —
Добрими ділами.
Дітлахам возив пісок,
Поливав, щоб не просох,
Щоб фортеці і мости
Із піску могли рости!

Розглянь, що роблять діти? Усю музику можна розділити на три **жанри**: пісенна, маршова та танцювальна.

Мультфільм «Жив собі пес» створений за українською народною казкою «Сірко». Її головний герой вірно служив господарям, та з роками перестав виконувати свої обов'язки. Його вигнали геть... Режисер вдало відтворив побут та культуру українців. У мультфільмі звучить народний танець та пісня. Передай рухами запальний та веселий характер народного весільного танцю.

Віднови дихальний ритм, спокійно вдихаючи носиком.

Українську народну пісню «Ой там на горі» виконує **хор**. Це великий колектив співаків, які разом виконують твір із супроводом або без нього. Керує хором **диригент**. Коли ти співаєш з однокласниками, це теж хоролий спів.

Послухай уважно пісню. Починає її співати одна людина — це **соліст / солістка**. Потім мелодію підхоплює увесь склад хорового колективу. Запам'ятай тембр звучання хору. Добери зі «Словника естетичних емоцій» слова, якими можна охарактеризувати пісню.

Які твої улюблені герої мультфільмів? Чим вони тебе здивували?

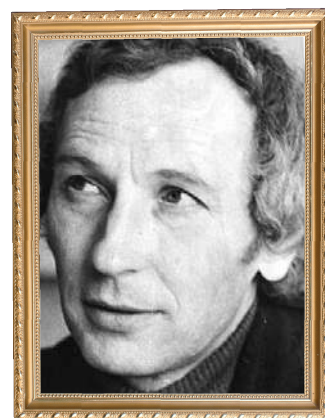

Довго переглядати мультфільми по телевізору не можна — псується зір і постава. В анімаційних фільмах, як ще називають мультики, можливе все. Нас вражають неймовірні пригоди і перетворення героїв. Ми щиро співчуваємо тим із них, хто в біді, і радіємо перемозі добра.

Український художник Володимир Дахно створив серіал «Як козаки ...». Подивись фрагмент мультфільму і розкажи про козаків.

У яскравих мультиплікаційних образах козаків Тура, Грая та Ока втілено риси українського характеру: патріотизм, кмітливість, винахідливість, гумор.

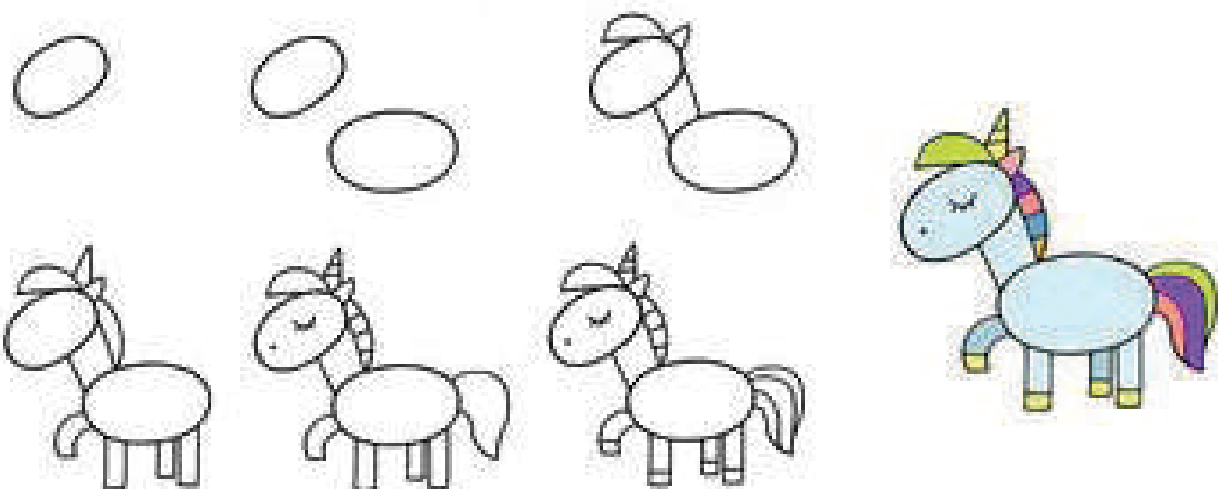
Художники на картинах майстерно відтворюють емоції персонажів. Згадайся про емоції цих дітей.

Пограймо в гру! По черзі із сусідом по парті показуйте один одному вирази різних емоцій на обличчі і вгадуйте їх.

Пора вже і нам когось вигадати!
Веселого, бешкетного, а може, сумного, зажуреного?
Намалюй простим олівцем свого героя, опиши його характер.

Навчаймося найкращого в героїв мультиплікаційних фільмів!

Урок 19

Тема: У СВІТІ КІНО

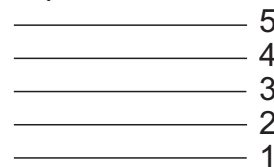
Ти вже вивчаєш букви, з яких складаєш слова, а слова — у речення. Букв лише 33, а яку величезну кількість слів та речень ти можеш утворити! Так і в музиці. Увесь цей безмежний океан звуків можна записати за допомогою лише семи нот. Як у веселки є сім кольорів, як є сім днів у тижні, так і сім нот використовують усі музиканти світу. Колись давним-давно монах Гвідо з Ареццо дав назву нотам латинською мовою. А тепер ми їх називаємо легко і просто — ДО, РЕ, МІ, ФА, СОЛЬ, ЛЯ, СІ.

Записують ці «музичні букви» не у звичайних зошитах, а в спеціальних — нотних, де є 5 лінійок (нотний стан).

Чому п'ять? Якщо між пальцями двох рук
натягнути струни, отримаєш 5 лінійок.

Рахувати треба з нижньої лінійки.

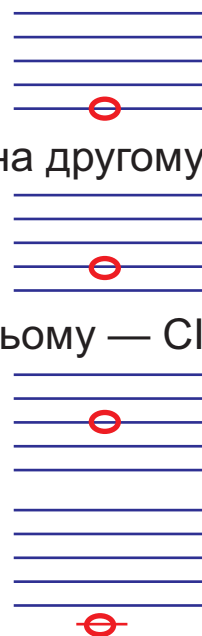
Уяви, що ноти — це казкові істоти. І поселилися вони в багато-поверховій вежі. На першому поверсі — нота МІ

СОЛЬ — на другому

на третьому — СІ

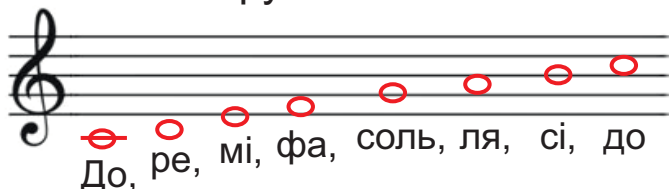
Нота ДО вирішила зробити собі нижній поверх.
Тому вона домалювала додаткову лінію.

Інші ноти не захотіли підніматися і розселилися між поверхами.

Усі двері відмикаються ключем. Нотний ключ починають зображати з другої лінії нотного стану. Тому його називають КЛЮЧ СОЛЬ, або СКРИПКОВИЙ. У скрипковому ключі пишуться ноти для скрипки (звідси назва) та інших інструментів.

Назви ноти у прямому та зворотньому порядку. Проспівай їх.

Захоплюючий світ кіно. Кінофільми бувають дитячими і дорослими, художніми і документальними. І обов'язково в них звучить музика, яка допомагає розкрити зміст фільму. У відомому на увесь світ фільмі «Пропала грамота» герої співають народну жартівливу пісню **«Танцювала риба з раком»**.

Танцювала риба з раком,
А петрушка з пастернаком,
А цибуля з часником, }
А дівчина з козаком! } 2

Можна сказати, що це пісня-танець?

Послухай «Запорозький марш» Євгена Адамцевича, який звучить у фільмі «Пропала грамота». Він став музичним символом козацтва. Які почуття викликає у тебе ця музика?

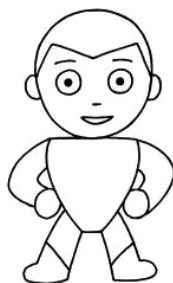
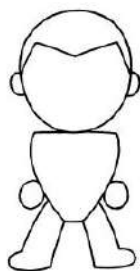
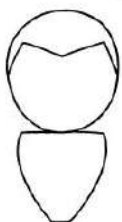
Одна з найпопулярніших розваг у світі — це кіно. Розглянь ілюстрації до кінофільмів. Які з них ти впізнав?

Який твій улюблений фільм? Чим приваблюють його герої?

Одним з улюблених персонажів в кіно є супермен — сміливий, сильний, справедливий. Намалюй його згідно поданої послідовності і розмалюй кольоровими олівцями або фломастерами.

Кіно — це особливий світ, який не існує без музики і образотворчого мистецтва.

Урок 20

Тема: ТЕАТР

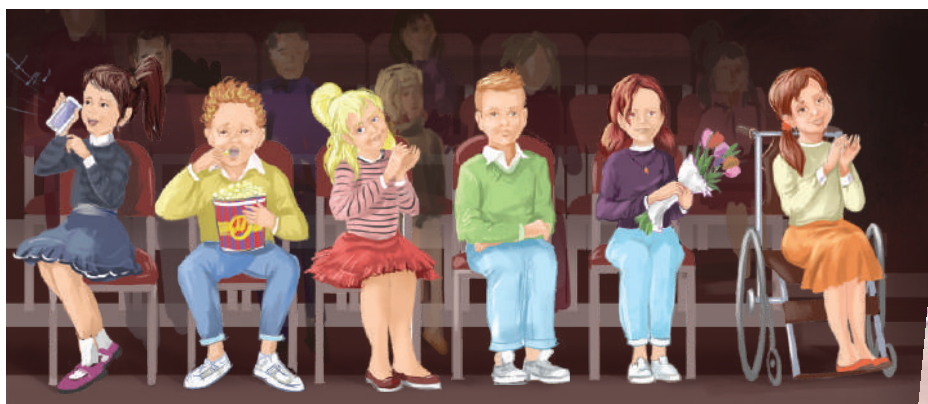
Andante (Помірно)

Я ли-сич-ка, я сест-рич-ка не си-джу без ді - ла. Я гу-сят-ка пас - ла,
по-лю-вать хо - ди - ла. Я гу-сят-ка пас - ла, по-лю-вать хо - ди - ла.

Ти бачиш записану нотами «Пісню Лисички».

Що ти можеш розповісти про цей нотний запис? Який темп пісні? Голосно чи тихо треба її виконувати? Заспівай пісню, проплескуючи ритм.

Ти вже знаєш правила поведінки в театрі. Хто з дітей правильно поводить себе в театрі?

А сьогодні ми вирушаємо до **музичного театру**, де показують музичні казки, опери та балет. У театрі перед глядачами грають актори.

Музична казка — це вистава, під час якої актори грають ролі і багато співають.

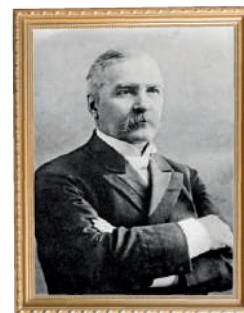
Опера — це вистава, у якій усі герої грають ролі та співають.

Балет — це танцювальна вистава, зміст якої допомагає розкрити музика.

Ти знаєш, що український композитор

Микола Лисенко написав першу не лише в Україні, але й у світі дитячу оперу «Коза-Дере́за». На сцені всі герої співають. Багато пісень із цієї опери ти знаєш. Пригадай їх.

Об'єднайтеся в три групи. Перша заспіває пісню Лисички, друга — Кози, а третя — Рака.

Добери слова, що характеризують музичну мову цих героїв:

пісня Кози — сумна,
агресивна, співуча,
весела, схвильована

пісня Лисички —
танцювальна,
весела, світла

пісня Рака —
маршова, чітка,
тужлива, спокійна

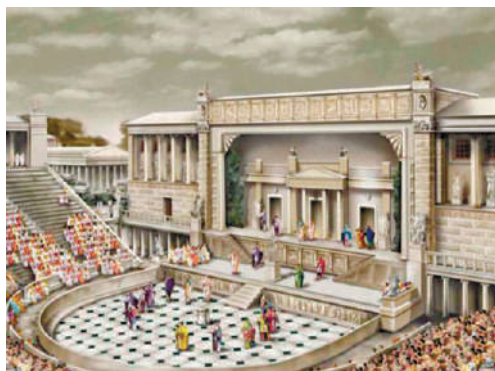
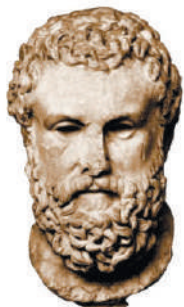
Подивись і послухай фрагмент дитячого балету «Білосніжка та семеро гномів», створеного за мотивами казки братів Грімм. Музику написав польський композитор Богдан Павловський. Яка музика зображає Білосніжку? Опиши її, використовуючи слова, подані на форзаці підручника.

Уже протягом багатьох століть залишається популярним театр. Ступаючи за його поріг, ми відчуваємося особливо піднесено. Вишукана зала, оркестрова музика, майстерна гра акторів створюють витончену, творчу атмосферу.

Театр є давнім видом мистецтва. Його подарували світові жителі Давньої Греції.

Відмінністю драматичного театру є можливість бачити безпосередньо емоції актора, чути його голос, спостерігати його вміння перетворюватися в образ.

Важливою складовою образу є костюм. Всі актори в театрі одягають костюми і перетворюються у персонажів.

Згадай свій останній похід у театр. Чи цікавими були костюми акторів?

Розглянь деталі одягу і створи костюм свого улюбленого персонажа. Для початку обері цікавий літературний персонаж. Подумай, якими рисами характеру він наділений. Уяви, яким повинен бути його костюм, щоб його образ став виразним і переконливим. Скористайся шаблонами фігур, які може запропонувати тобі вчитель, і домалюй необхідні елементи одягу.

Щоб створити цікавий образ у виставі, актору потрібний костюм.

Урок 21

Тема: МАГІЯ ТАНЦЮ

Танець — це ритмічні рухи під музику. Найдавніший танок — хоровод. Є і танці, які виконують парами.

Гарний танець гопачок

Музика А. Філіпенка; слова Л. Коломієць

Я навприсядки скачу,
Чобітками тупочу.
Тупу-тупу-тупочу —
Наче пташка я лечу.
Гоп! Гоп! Тупочу!
Наче пташка я лечу. } 2

Тілі-тіль, веде смичок
Гарний танець — гопачок,
А бандура — брень-брень-брень,
Танцював би цілий день!
Гоп! Гоп! Брень-брень-брень! } 2
Танцював би цілий день!

Заспівай весело. Імітуй рухами слова пісні.

Заплющ очі, віднови спокійний темп дихання.

Найпростіший парний танець — **полька**. Музичний розмір — $\frac{2}{4}$.

Полька стала відомою як чеський народний танець.
Згодом його стали танцювати у всьому світі.

Королем танцю називають **вальс**. Музичний розмір — $\frac{3}{4}$.
Коли вчаться танцювати вальс, рахують: раз-два-три.

«Батьком» вальсу називають австрійського композитора Йоганна Штрауса. Він написав понад 100 вальсів. Послухай найбільш відомий — «Казки віденського лісу».

Варто Артику лише почути запальну мелодію — відразу починає танцювати! Він не впевнений, чи вміє, але це йому мимоволі вдається і приносить щире задоволення. Мабуть, і з тобою таке траплялося?

У кожного народу є свої уявлення про красу руху. Танці усіх народів світу об'єднують музичність, ритмічність і пластика. Як ти розумієш ці слова? Зліпи чоловічка з пластиліну. Зігни його кінцівки, створюючи танцювальну позу?

Найголовніші в танці — музика і рух.

Урок 22

Тема: ШЛЯХАМИ РІДНОГО КРАЮ

Україна — це тихі води і ясні зорі, зелені сади і білі хатки, лани золотої пшениці та молочні ріки.

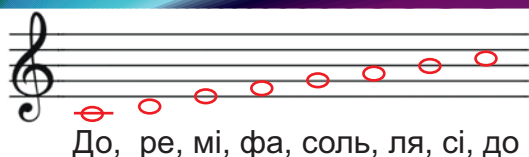
Україна — рідний край,
поле, річка, синій гай.
Любо стежкою іти —
тут живемо я і ти!

Проплескай ритмічний малюнок відомого тобі вірша.

Проспівай віршик, придумай до нього мелодію.

Це звукоряд. Проспівай ноти:
першу — гучно, другу — тихо і т. д.

Козачата

Музика М. Ведмедері; слова О. Яворської

Ми — маленькі козачата,
Станем справжніми людьми.
Ми кохаєм рідну пісню,
Україну любим ми!

Ми шануєм рідне слово,
В ньому вірність і краса.
Ми маленькі козачата,
Наша пісня не згаса!

Приспів:

Україна — наша мати, І про неї вільний спів.
Ми веселі козачата, Ми нащадки козаків!

Приспів.

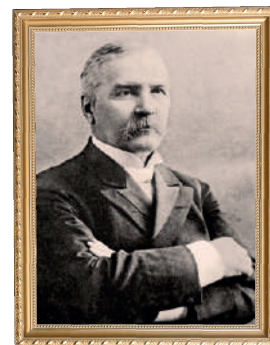

Чи хочеться тобі крокувати? Це **пісня-марш**.

Заспівай її, крокуючи на приспівах та плескаючи під час виконання куплетів.

Микола Лисенко писав музику для дітей та дорослих. Одна з найкращих його опер — «Тарас Бульба». Послухай героїчну увертюру. Який характер музики?

Де б ми не подорожували, з особливим нетерпінням повертаємося додому. Краєвиди рідного міста чи села завжди викликають хвилювання.

Уляна Кравченко

Іван Колісник

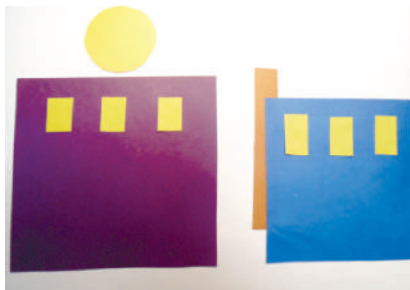
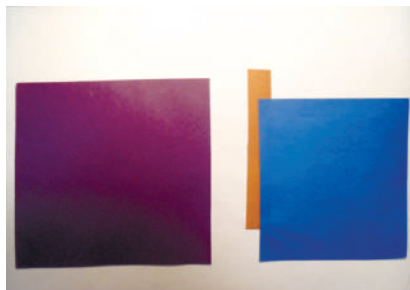

Роздивися подані репродукції і скажи, що зображено на них на передньому та дальньому планах.

Допоможи Артику з'ясувати, яке слово слід вставити в реченні. На передньому плані об'єкти _____, ніж на дальньому.
(менші, більші)

Вирізаючи відповідні форми, виконай аплікацію свого двору або вулиці.

Аплікація допоможе зберегти яскраві спогади.

Урок 23

Тема: ВЕСНА НА ПОРОЗІ

Вчитель: — Ой, Весна, Весна, днем красна,
Що ти нам, Весно, принесла?

Учні: — Принесла вам літечко, щоб родило житечко.
Ще й озиму пшеницю і усяку пашницю.
Ще й зеленую травицю та джерельную водицю.

Придумай свої слова та проспівай відповідь.

Весняна фізкультхвилинка.

Весняночка

Музика і слова Н. Май

Весняночку співаєм
І весну закликаєм.

Прийди до нас скоріше,
Прийди до нас, весна.

Тебе ми так чекаєм,
В віконце заглядаєм,
Прийди до нас, веснянко,
Красуне чарівна!
Ля-ля, ля-ля...

Хай квіти розквітають
В садочку коло хати.

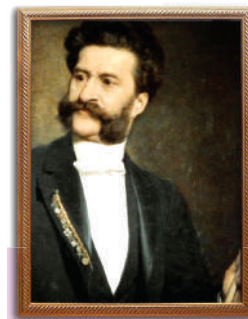
Хай в небі сонце сяє
Дорослим і малим.

Ми будемо радіти,
Ми будемо співати.
Щоб веснонька-красуня
Прийшла у кожен дім.
Ля-ля, ля-ля...

Зустрічають весну звірі та пташки. Вони виводять малят.

Тому не можна галасувати у весняному лісі, вмикати гучно музику.

Пробудження природи чудово передав нам
австрійський композитор Йоганн Штраус у
вальсі «Весняні голоси». Добери слова,
співзвучні твоїм емоціям.

Після суворої зими ми з нетерпінням чекаємо перших весняних променів. Розглянь картини художників. Які кольори тут зустрічаються — теплі чи холодні?

Казимир
Малевич

Василь
Брензович

На цих полотнах з'являється більше теплих кольорів і світла, що посилює відчуття оновлення та свіжості.

Весна

— Що з весною настає?	— Ніжні проліски малі.
— Сніг у полі розтає.	— А що пнеться з-під листа?
— А чому то так буває?	— То травичка вироста.
— Сонце його пригріває.	— А над полем що бринить?
— Що ж синіє на землі?	— Любий жайворон дзвенить.

Створи зображення весняних квітів. Почни із зображення неба та трави. Пензликом, ватною паличкою або пальчиком намалюй стебла та квіти.

Природу малюють теплими і холодними кольорами.

Урок 24

Тема: ПРИРОДА РОЗКВІТАЄ

Навесні все навколо розквітає. Куди не кинь оком — всюди яскраво-зелена травичка, немов шовковий килим. На ньому безліч яскравих квіточок.

Заспівай музичний звукоряд із словами:
До, ре, мі, фа, соль, ля, сі — весну любимо усі.

Свято весни

Музика В. Кукоби; слова М. Грабовського

Тепле сонечко вітає
Неба синю глибину,
Ми співаночки співаєм,
Ми запрошуєм весну!
Перші проліски біліють
На галявках лісових
І листочки зеленіють
На деревах молодих!

Приспів.

Ой, ти, весно, прилітай!
Прилітай у рідний край!
Ой, ти, весно, розквітай!
Розквітай, наш рідний край!

Ой, ти, весно!..
Ой, ти, весно!..
Вітерець легкий, крилатий
Облетів усіх кругом,
У весни сьогодні свято,
Ми святкуємо його!

Приспів.

Закружляють каруселі
І струмочки побіжать,
І до нас пташки в оселі
Із весною прилетять!

Приспів.

Передай рухами те, про що ти співаєш.

Послухай концерт італійського композитора
Антоніо Вівальді «Весна». Що ти уявляєш,
слухаючи цю музику? Запам'ятай тембр звучання
скрипки. Які слова передають твої відчуття?

Квіти є досконалыми творіннями природи. Дивовижне розмаїття їх кольорів та форм зачаровує! Художні твори із зображенням квітів викликають почуття затишку і світла.

Ірина Яресько

Джангсук Хян

Роздивися твори мисткинь і розкажи, які почуття вони у тебе викликають.

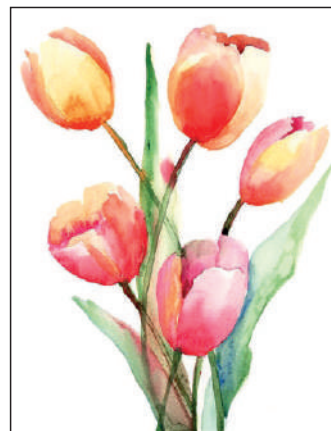
Важливо уважно розглянути те, що плануєш зображувати. Малюючи квітку, зверни увагу на довжину листя та пелюсток, їх кількість і форму. Різні художні техніки дозволяють створити різні за характером твори. Акварельні фарби дають легкість та прозорість, олійні — глибину та насиченість кольору.

Джей Джонс

Енн Котеріл

Регіна Єршова

Знайди серед даних творів ті, які намальовані аквареллю.

Усі предмети навколо симетричні або асиметричні. Якщо одна половинка форми є ніби дзеркальним відображенням іншої, предмет є симетричним, а якщо ні — асиметричним.

З допомогою кольорового паперу, клею і ножиць виконай вітальну листівку у техніці аплікації. Кількість квітів визнач самостійно. Зігни червоний папір навпіл для отримання симетричного зображення. Додай любові та ніжності.

Подумай, які симетричні предмети ти можеш створити.

Урок 25

Тема: МІЙ КОБЗАР

9 березня людство відзначає день народження славетного українського поета та художника Тараса Григоровича Шевченка. Він мав чудовий голос, знав багато народних пісень. Шевченко був справжнім співцем свого народу.

Зацвіла в долині

Музика А. Філіпенка; слова Т. Шевченка

Зацвіла в долині
Червона калина,
Ніби засміялась
Дівчина-дитина.

Любо, любо стало,
Пташечка зраділа,
Пташечка зраділа
І защебетала.

Який характер пісні? Як треба її співати?
У пісні «Зацвіла в долині» немає приспіву.
Її будова інша:

перший
куплет

другий
куплет

Коли звучить пісня «Рече та стогне Дніпр широкий», люди слухають стоячи на знак пошани до Великого Кобзаря. Композитор Дмитро Крижанівський поклав на музику цей чудовий вірш. Послухай, як український хор імені Григорія Верьовки велично та потужно виконує пісню.

Згадай, що таке «хор».
Хто керує колективом?

Якими словами ти можеш
передати емоції від почутого?

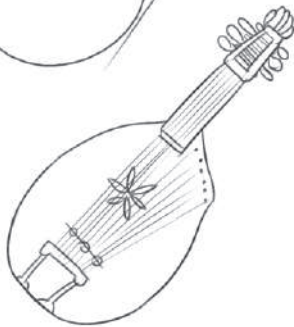
Подивися на чудові роботи Тараса Шевченка.

Шевченка називають Кобзарем. Кобзар — це український народний співець і музикант. Кобзарі були творцями і виконавцями історичних пісень. Часто ними ставали покалічені в боях козаки, які мали музичний хист.

Уважно роздивись та намалюй цей старовинний український музичний інструмент.

Кожний музичний інструмент є унікальним. Складне зображення завжди можна уявити як поєднання простих форм.

Урок-гра 26

Тема: РАДІЙМО УСПІХАМ

1. Пограй гру «Музичний м'яч».

Станьте в коло. Під музику передаємо м'яч. Ведучий / ведуча говорить або краще співає:

Ти котись, веселий м'ячик,
Швидко, швидко по рядах.
Заспіває той, у кого
М'ячик спиниться в руках.

Заспівай пісню, яка найбільше сподобалася із цієї теми (ілюстрації до пісень — на дошці).

2. «Танець, пісня, марш».

Йдіть по колу, уважно слухаючи музику. Коли звучить маршова музика — крокуємо, коли пісня — співаємо, а якщо танець — танцюємо, руки на поясі.

3. «Сонце — Хмара».

Якщо звучить музика мінорного характеру, стань під хмарку, якщо мажорного — під сонце. Музична гра «Сонечко і дощик».

4. «Як тебе звати?».

Ведучий / ведуча з бубном підходить до сусіда / сусідки і запитує: «Як тебе звати»? Назви своє ім'я, вдаряючи по бубну стільки разів, скільки складів у імені. Наприклад, О-ля, Во-ло-дя.

5. «Маленький композитор / композиторка».

Ось текст, на який потрібно придумати мелодію.
Який характер може бути в пісні?

Вже весна до нас прийшла,
Радість, сонце принесла.
Принесла пахучі квіти,
Зеленню розцвілі віти.

6. «Годинники». Проплескай ритмічну композицію на такі слова:

Тік-так, ті-кі-так, наш годинник йде ось так.
Тік-так, ті-кі-так, ті-кі-ті-кі-так!

7. Фізкультхвилинка «раз, два, три».

8. «Музичне інтерв'ю».

Візьми інтерв'ю у своїх однокласників / однокласниць: «Твори яких композиторів тобі запам'яталися? Розкажи про них».

9. Підготуйте програму до свята (весни, театру).

Утворіть групи, порадьтеся з друзями і підготуйте виступ.

Сьогодні ми переконаємося, що набуті на уроках мистецтва вміння є приводом для радості.

Що нового ти дізнався протягом останніх уроків?

1. Яке із зображень є симетричним?

2. Знайди серед поданих музичних інструментів кобзу.

3. Які з мазків є теплими, а які холодними?

4. На якому із зображень показана емоція радості?

Якщо на картині зображені неживі предмети: фрукти, овочі, квіти, посуд, — то таку картину називають **натюрморт**.
Помилюймося натюрмортами досвідчених майстрів.

Шин Жон Сік

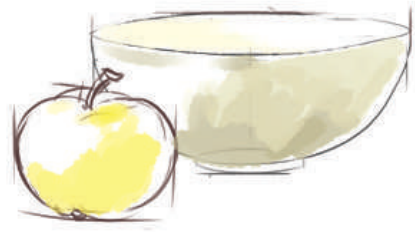
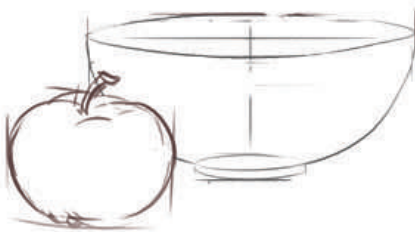
Володимир Кудлай

Ніна Марценюк

Зобрази мисочку і яблучко. Уяви ці предмети. Чим вони відрізняються? Почни із створення рисунку олівцем. Поступово переходь до роботи фарбами. За бажанням оздоб мисочку.

Нехай на твоїх малюнках оживають цікаві предмети!

Урок 27

Тема: ПТАШИНІ СПІВИ

Весна... Дзвенять струмки, співають птахи.

За голосами пташок дуже легко вчитися співати по нотах.

Як співає зозуля? Це можна записати нотами СОЛЬ-МІ. Як співає горобчик? Цві-рінь. Так звучать ноти: ДО-РЕ, ФА-СОЛЬ, СОЛЬ-ЛЯ. Заспівай по нотах, наслідуючи спів пташок.

Зяблик

Музика А. Філіпенка; слова Т. Волгіної

У садочку цвіт буяє,
Рясно маків і красоль.
Зяблик пісеньку співає:
— До, ре, мі, фа, соль!
До, ре, мі, фа, соль!

Тут зацвенькали сороки:
— Не співає так ніхто!
— Та це ж я учу уроки:
Соль, фа, мі, ре, до!
Соль, фа, мі, ре, до!

Які ноти проспівав зяблик? Запам'ятай мелодію.
Заспівай пісню із супроводом на інструментах.

Фізкультхвилинка «Птахи».

Французький композитор Жан Рамо написав п'єсу «Перегук птахів» після прогулянки весняним лісом. Послухай уважно і скажи, чиї голоси ти чуєш.

Опиши свої емоції після слухання.

Запам'ятай тембр звучання фортепіано.

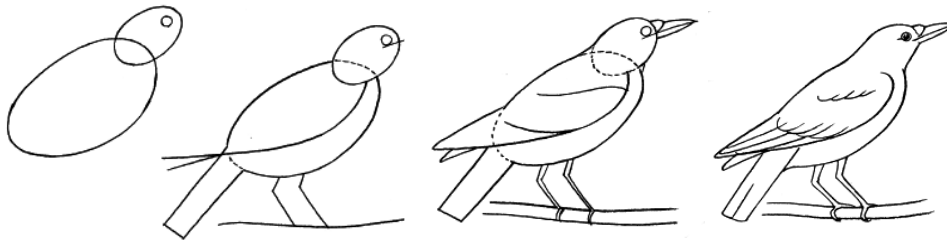

Ніжне воркування голубів на міській площі, метушливе цвірінкання синичок і діловите каркання ворон стали звичними для всіх. Ми помічаємо всі деталі їхнього зовнішнього вигляду, щоб, як відомі митці, намалювати птахів. Роздивись пташок і розкажи про їх особливості.

Розглянь уважніше кругленькі голову і тільце пташки.

Нам сьогодні стане у пригоді м'якенький, слухняний пластилін. Зліпи і оздоб пташечку. Стеки допоможуть додати важливі деталі, а хороший настрій зробить твою пташку особливо привабливою.

Уміння відчувати форму предмета, що зображується, — основа успішної роботи.

Урок 28

Тема: ЦІ МИЛІ КОМАШКИ

Цвіте квітник. Пахощі розливає. А на ньому — і метелики, і джмелі, і мурахи! Усім тут є солодкий обід.

У високій траві живуть коники-стрибунці. Вони справжні музиканти! Кожен коник має солодкоголосу скрипочку. Ледь торкнеться до неї смичком — і злітає над лужком чарівна музика.

Гра «Звуконаслідувальні етюди».

Зобрази голосом, як гуде джмелик, дзижчить бджілка, сюрчить коник-стрибунець, пищить комарик.

Прочитай віршик, чітко вимовляючи звуки.

Бджілка з джмеликом дзижчать,
Дитинчат дзижчати вчать.
Дзи-дзи-дзи та джи-джи-джи,
Як бджола — і ти скажи.

Л. Вознюк

Проплескай ритмічний малюнок, називаючи тривалості складами ТА і ТІ- ТІ. А ти знаєш, що цей вірш можна заспівати звукорядом? Повтори спочатку нотами — до, ре, мі, фа, соль, ля, сі. А потім — навпаки. Створи ритмічний супровід.

Можливо тобі захочеться скласти свою мелодію. Спробуй!
Уяви, що ти у полі чи на лузі.

Послухай хор комашок. Заплющ очі, послухай музику зеленого лугу, правильно подихай пахучим повітрям.

Тільки метелик не співає, він милується своїми кольоровими крильцями і дарує нам насолоду.

Метелик

Музика і слова Н. Май

На світі жив метелик,
Яскравий, наче літо,
Він мав багряні крила,
Щоб в небо відлетіти.

І мандрував метелик
Із квіточки на квітку,
Співав пісні веселі,
Співав пісні привітні.

Приспів:

Він до неба злітає,
Радість людям дарує,
Суму в серці не має,
Поміж хмарок танцює.

Він до неба злітає,
Аж до самого сонця,
І всміхається літо
У прозоре віконце!

Та ось пожовкло листя
І став холодним вітер,
І птахи піднялися,
Щоб в вирій полетіти.

Засумував метелик
І спати ліг до літа,
І бачив сні веселі,
І бачив сні привітні!

Приспів. (2)

Заспівай пісню, створи супровід на музичних інструментах.

А комашка сонечко має ще одну назву — «бедрик».

Наталя Гуркіна створила пісню і руханку
про веселого бедрика.

Послухай уважно п'єсу українського
композитора Андрія Штогаренка «Метелик»
і скажи, що ти уявляєш. Який темп твору?

Комахи є невід'ємною частиною природи. Неможливо уявити собі галявинку лісу або парку без них.

Розглянь картини художників / художниць. Назви елементи тіла комах.

Наталя Дерев'яноко

Пол Джексон

Наталя Каган

Скільки чорних цяток на спині в божої корівки?

Скільки лапок, крилець у комах?

Відгадай загадки, з'єднай із зображенням і вимови звук, який видає комах.

Прилетіла цокотуха,
Щось торочить понад вухом.

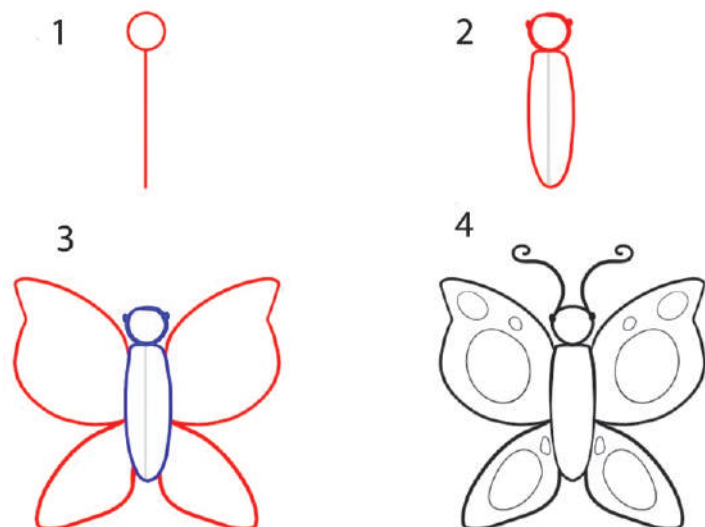
Наче птиця, крила має,
Все літає та співає:
— Я медок вам наношу,
Не чіпайте, бо вкушу!

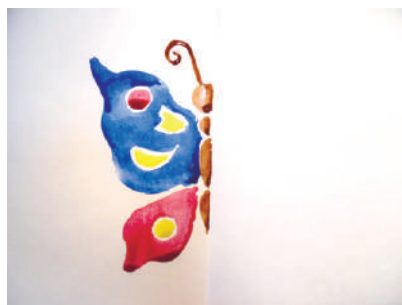
Є у нього довгі роги —
Забирайтеся з дороги!
— Жу-жу-жу, — гудить, дзижчить,
Коли в небі він летить.
Має крила і шість рук
Буркотливий чорний ..

Найкрасивішими з комах є, мабуть, метелики — легкі, тендітні, кольорові. Подивись як можна намалювати метелика і повтори.

Є чудовий спосіб зобразити милу комахку — монотипія. Спочатку зігни аркуш паперу навпіл. На одній половинці намалюй половину метелика фарбами. Працюй швидко і легко, щоб фарба на папері залишалася мокрою. Акуратно зігни знову аркуш і притисни зображення на другу половинку. За потреби домалюй елементи, яких не вистачає.

Уміння помічати деталі — основа майстерності!

Урок 29

Тема: СВІТЛЕ СВЯТО ВЕЛИКОДНЯ

Весна дарує нам ще одне величне свято — Великдень.
Прочитай вірш, мімікою та жестами передай зміст.

Великдень недалечко! Ось тобі яєчко.
Його ти розмалюй і друзям подаруй!

Склади власну мелодію і проспівай.

Великдень — цілковита перемога весни над зимою, життя над смертю. Дівчата і хлопці святково одягались, водили хороводи. У цей день співали особливі пісні — гаївки, веснянки.

Гаївки, гагілки — обрядові весняні пісні-хороводи, у яких парубки та дівчата обирали собі пару.

Послухай гаївки та гагілки. Який настрій вони тобі створили? Стань у коло, потанцюй у хороводі.

Розмалюю писанку на Великдень

Музика В. Кравчук; слова Д. Чередниченка

Розмалюю писанку, розмалюю,
Коника гривастого намалюю.
Розмалюю писанку, розмалюю,
Соловейка-любчика намалюю.

Приспів:

Писанка, писанка — веселковий цвіт.
Писанка, писанка — мій дитячий світ.

Розмалюю писанку, розмалюю,
Різьблену сопілочку намалюю.
А моя сопілочка буде грати,
Буде коник весело танцювати.

У цей день дозволялося усім бити в церковні дзвони. Вважалося: якщо ти дзвониш на Великдень — увесь рік будеш здоровим / здоровою. Чи подобається тобі брати участь у певних церковних обрядах, ходити з дорослими у мечеть, синагогу чи церкву?

Важко уявити собі свято, яке зрівнялося б за своєю вродистістю, піднесеністю, величністю із Великоднем! У всьому світі світле Христове Воскресіння відзначають очищенням осель і душ, святкуваннями, піснями і щирим сімейним спілкуванням. Як весною оживає вся природа, так і в наших серцях прокидаються найкращі почуття. Саме час створити щось прекрасне!

Які великодні традиції та звичаї є у твоїй родині?
Серед запропонованих предметів обери ті, що є традиційними символами свята Великодень.

Великодні писанки можуть бути виконані у різних техніках. Найбільш поширеними серед них є писанки, крашанки та крапанки.

Писанка

Крашанка

Крапанка

Створи чудовий декор для великодньої композиції! Тобі знадобляться пластикова ложка, ватні диски, клей, кольоровий папір і фломастери. Цими милими півниками та зайченятами можна прикрасити великодній кошик.

Свято Великодня єднає родину і спонукає до творчості.

Урок 30

Тема: КОСМІЧНІ ПРИГОДИ

Висота. Небо. Космос. Цікаво те, що в космосі теж чути звуки. Послухай їх і скажи, на що вони схожі.

А ми спостерігаємо за космосом, дивлячись у зоряне небо, на місяць і зірки. Український народ порівнював їх з пастухом та вівцями.

Загадка

Один пастух, а багато овець.

Підніми голову, наче ти дивишся в зоряне небо.
Легко вдихни повітря, а потім ще легше видихни.

Місяць і зірки

Музика А. Басової; слова М. Підгірянки

Тихий вечір, тихий, красний,
Над горою місяць ясний
Пасе зорі, завертає,
На трембіті грає, грає.

Приспів:

Гой-я, зорі, гой-я, гой-я,
Трембіточка срібна моя.
Кошарочка овець повна,
На овечках біла вовна.

Ходить місяць аж до ранку,
Вийшла зоря на полянку.
Ой, місяцю, місяченьку,
Зганяй зорі помаленьку.

Приспів.

Вже отара зірок рідне,
А вівчарик блідне, блідне.
Вже зірниця розквітає,
Встати сонце закликає.

Гімнастика для очей «Зірки-метелики».

Послухай твір німецького композитора Людвіга ван Бетховена — сонату № 14.

Та вона більш відома під назвою «Місячна соната». Який інструмент звучить?

Людина завжди мріяла літати і досліджувати Всесвіт. Розглянь картини художників. Чим цікавий космос?

Алан Бін

Джон Беркі

Артик вже дещо знає про навколоземний простір. З фільмів та мультфільмів він дізнався, що в космосі є чимало загадкових і складних об'єктів.

Планета, космічний корабель, кратер чи космічні прибульці — усе це є цікавим для малювання. Намалюй космічні об'єкти на вибір. Обирай на свій смак і берися до роботи.

Космос можна зобразити з допомогою різних художніх матеріалів.

Урок 31

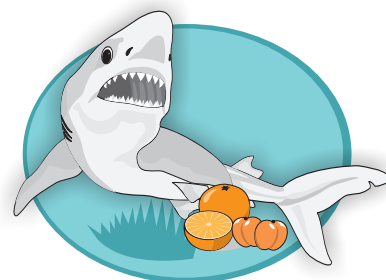
Тема: У ПІДВОДНОМУ ЦАРСТВІ

Сьогодні ми опустимося на дно моря: там теж є звуки.
Що ти чуєш? Які мешканці там живуть?

Проспівай вірш власною мелодією.

Акула снідати бажає, з апельсинів починає.
Потім хрума в один раз абрикос і ананас.
І акваріум ковтне, навіть оком не моргне.
Як акула буде жити з отакеним апетитом?

Морський бичок

Музика Г. Олєйнікової; слова В. Івченко

Раз впіймався на гачок
Необачливий бичок.
Це не той бичок, що в полі
Скаче, хвіст задравши вгору.

Приспів:

А це той бичок, що в морі
Виростає на просторі.

Подивилась я на нього —

Голова і більш нічого,

Відкриває рот-квадрат

І ковтає все підряд.

Приспів.

З тим бичком мені лиш горе.

Рішення було просте:

Відпущу його у море,

Хай ще трішки підросте.

Приспів.

Бо це той бичок, що в морі

Виростає на просторі.

Фізкультхвилинка
«У підводному царстві».

Наші предки дуже шанували воду. Було великим гріхом
кидати у водойму сміття, каміння. Не можна було бити
по воді. Вважали, що вода має цілющу силу.

Охороняй водойми!

Клод Дебюссі — французький композитор —
умів тонко чути звуки природи. Він створив
три п'єси про море. Послухай і опиши свої емоції.

Зображувати море — це особливе мистецтво. Вода має безліч відтінків, вона постійно рухається.

Художників, які малюють море, називають **мариністами**.

Одним із найвидатніших серед них є Іван Айвазовський. Море стало його справжньою пристрастю і натхненням.

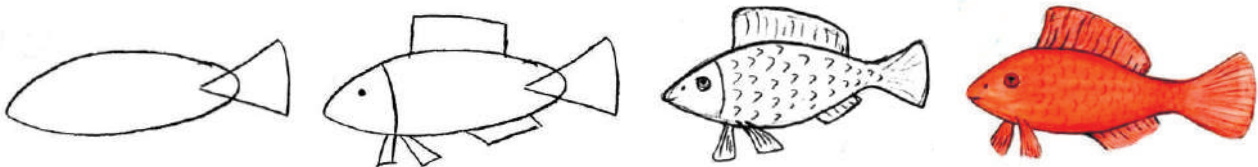

Які кольори можна назвати «морськими», вони холодні чи теплі? Обери крапельки відповідних кольорів.

У морі живе багато цікавих мешканців — морські водорості, корали, мушлі, морські зірки. Одних лише риб є тисячі видів.

Артик пропонує намалювати одну із них. Почни із зображення загальної форми тіла. Потім додай деталі — хвіст, плавники, око, луску. Заверши роботу акварельними фарбами.

Світ настільки різнобарвний та цікавий, що знайти натхнення можна навіть під водою!

Урок 32

Тема: МОЯ УЛЮБЛЕНА ІГРАШКА

Колись чи не в кожній хаті батьки майстрували для дітей іграшки: ляльки, дзиґи, брязкальця, свищики. Їх робили з дерева, глини, тканини та ниток.

У тебе є багато іграшок.
Але є в кожного одна улюблена.
Ти засинаєш разом із нею, тулишся,
коли тобі сумно.
Яка твоя улюблена іграшка?

Ніжно та лагідно заспівай іграшці колискову пісеньку,
рухами покажи, як ти її заколисуєш.

Ти знаєш багато пісень,
із задоволенням їх
виконуєш. Така музика
називається
вокальною.

Музика, яка виконується
на музичних
інструментах,
називається
інструментальною.

Подмухай на іграшку, тихенько вдихни ти видихни.

А знаєш, коли всі в будинку лягають спати, іграшки починають своє життя. Вони розмовляють, граються, співають і навіть святкують новосілля.

Новосілля в мишеняті

Музика і слова А. Кривути

Сіре мишенятко
Збудувало хатку,
Столи накриває,
В гості закликає!

Приспів.

Приповзла мурашка
Та й принесла кашку,
Прилетів метелик,
Наварив киселик.

Приспів.

Прийшла гусеничка,
Принесла водички,
Прилетіли мушки,
Напекли ватрушки.

Приспів:

Ля-ля-ля-ля-ля-ля,
Ля-ля-ля-ля-ля-ля,
Ля-ля-ля-ля-ля-ля,
Новосілля в мишеняті!

Приспів.

Бджілка попереду,
Повний горщик меду,
Принесла восьминіжка
В кошику горішки.

Приспів.

Буде, буде свято,
Вже гостей багато,
Ось так мишенятко
Збудувало хатку!

Приспів.

Який настрій викликала в тебе ця пісня? На музичних інструментах створи супровід. Покружляй сам або у парі під час виконання приспіву.

Послухай дві п'єси українського композитора Віктора Косенка

«Не купили ведмедика», «Купили ведмедика».

Скажи, яка назва кожного з творів.

Чому ти так вважаєш?

На якому інструменті виконують ці п'єси?

Розглянь картини художників.
Які емоції і відчуття вони у тебе викликають?

Сара Мак Грегор

Мішель Валдел

Артик хоче поділитися з тобою своїми думками про іграшки.

Ляльки вчать бути турботливими і уважними.

Машинки дають уявлення про роботу механізмів, допомагають відчувати себе сміливішим.

Конструктори дають можливість створювати нові об'єкти, будинки, вулиці і навіть міста, допомагають зрозуміти їх будову.

Подумай зараз про свою улюблену іграшку і скажи, чим вона є корисною для тебе, чого вона тебе вчить.

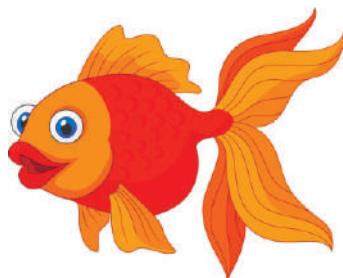
Серед твоїх іграшок, напевно, є іграшкові тваринки. Так цікаво грати з ними, уявляючи, як вони можуть рухатись, які звуки можуть створювати. У кожної тваринки свій спосіб пересування, своя пластика рухів.

Добери відповідне слово.

Плаває.

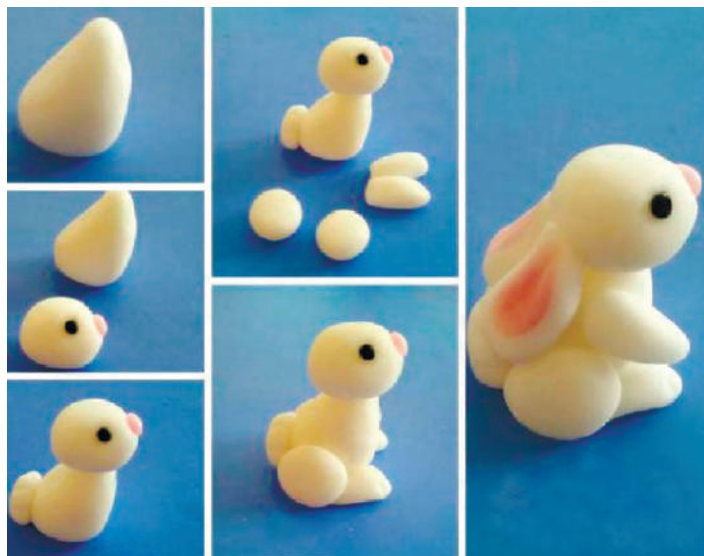
Літає.

Ходить

Нам знову стане в пригоді м'який і зручний пластилін. Обери улюблену тваринку, добери відповідний колір пластиліну, гарно розімни його, розділи на шматочки відповідних розмірів і зліпи.

Під час ліплення уявляй, як рухається тваринка, які в неї звички, який характер, додай властиві їй елементи: смужки, вуса та інше.

Сьогодні улюблені іграшки приносять тобі радість, а згодом, можливо, зможеш створювати власні іграшки.

Урок 33

Тема: УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОЧОК

Весна — це розквіт та буяння природи. Ось з'явилися тендітні проліски, ніжні фіалки. І пливе від них духмяний аромат.

Дзвонить дзвоник у саду:
«Я на стежку забреду.
Між травою проросту,
Синім цвітом зацвіту».

Заспівай по нотах, склади свою пісеньку про інші квіти.

А які квіти подобаються тобі? Твоїм близьким, другу / подрузі?

Віночок

Музика М. Ведмедарь; слова В. Верховинця

Квіточку до квіточки —

Я сплету віночок,

І з тобою, літечко,

Я піду в таночок! | (3)

У долині річечку

Стріну я привітну —

У віночок стрічечку

Попрошу блакитну! | (3)

І нахилить віточку

Зелен-клен до мене —

У віночок стрічечку

Попрошу зелену! | (3)

В полі вітер житечку

Вуса розкуйовдить —

У віночок стрічечку

Попрошу ще й жовту! | (3)

А у небі сонечко —

Золоте, безхмарне —

Скаже мені: — Донечко!

Ах, яка ти гарна!.. | (3)

Які емоції викликає в тебе ця пісня?

Здавна в Україні квіти шанували та доглядали.

Та особливе значення мав вінок, сплетений власноруч.

Красуні співали пісень, шепотіли різні замовляння, вдихаючи у вінок найтаємніші бажання.

Тому часто українські народні пісні співали

«віночком», кілька наспівів підряд. Послухай

віночок українських народних пісень. Які пісні ти знаєш?

Краса оточує нас усюди, якщо навчитися помічати її. Ми звертаємо увагу на гарну зовнішність, ошатний одяг, витончені форми рослин і тварин.

Ми прикрашаємо наш дім, створюючи у ньому затишок.

Що споконвіку вважалося красивим в Україні?

Арктик пропонує створити один із головних уборів українок — віночок. Тобі знадобляться кольоровий папір, клей та ножиці. Працюйте у групах, кожна з груп може створювати квіточки певного кольору. Приклейте готові квіти на картонну основу.

Умілі руки і смілива фантазія допомагають створювати чарівні прикраси.

Урок 34

Тема: В ОЧІКУВАННІ ЛІТА

Канікули! Канікули! — співає все навколо.

Канікули! Канікули! Канікули у школі.

Гра «Музичний діалог».

	канікули?	Це
таке	— — — —	літні
що	—	дні
А	—	барвисті

Проспівай за схемою: запитання-відповідь. Що для тебе канікули? Спробуй створити інші варіанти відповіді. Проспівай.

Канікули

Музика А. Олейнікової; слова Л. Ратич

Дні такі чудові ми чекали,
Швидше їх наблизити бажали.
І, нарешті, мрії всі збулися,
Бо канікули розпочалися!

Приспів:

Нам сумувати ніколи,
Бо вже прийшли канікули,
Канікули, канікули —
Чудові, загадкові —
Канікули, канікули!

Можна рано-вранці не
вставати,
Можна день цілісінький
гуляти,
Вчителька нікого не питає —
Теж вона від нас відпочиває.

Приспів. (2)
Канікули, канікули!
Канікули, канікули!

Весела зарядка «Літо! Канікули!»

Послухай і скажи, який настрій передав італійський композитор Антоніо Вівальді у своєму концерті «Літо». Добери слова, щоб передати свої емоції.

Кожна пора року особлива. Кожна додає барв у палітру нашого життя. Допитливим і творчим людям ніколи сумувати.

Петро Сабадиш

Герхард Несвадб

Розглянь картини художників. Які кольори і форми використали вони для зображення літньої пори? Що зображено на передньому плані?

Метелики, без сумніву, є окрасою літа. Легкі, різнобарвні, вони створюють особливе відчуття безтурботності, свята. Підготуй кольоровий папір, клей, ножиці, фломастери і зроби метелика.

Довгоочікуване літо принесе тобі багато нових вражень.

Урок 35

Тема: ПІДСУМКОВИЙ

Промайнув твій перший рік навчання. Було важко, але весело; складно, але цікаво. Виконай завдання — і ти зрозумієш, як багато вдалося тобі навчитися за цей час.

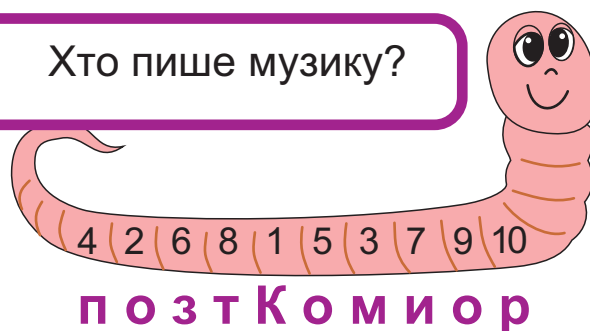

1. Перевір свої знання.

Як називається
значок, що позначає
музичний звук?

Хто пише музику?

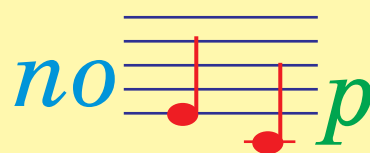
Які пісні виконують
на Різдво?

Як називається
«забарвлення» звуку?

2. Музичні ребуси.

3. Прочитай вірш. Запиши назви нот, які зустрічаються у тексті. Проспівай їх.

Музична сімейка

Прилетіла нота «До», опустилася в гніздо,
Бачить: в кухні нота «Ре» знову п'є яйце сире,
А за нею нота «Мі» щось мугиче у пітьмі.
Біля стінки нота «Фа» диригує раз і два.
Працьовита нота «Соль» програє на скрипці роль,
А весела нота «Ля» промовляє тра-ля-ля.
Затягнула нота «Сі» — вмить примовкли голоси.
І звернулась нота «До»: покидаємо гніздо.
Посідаєм на дроти і по нотах з висоти
Заспіваємо усі: До-ре-мі-фа-соль-ля-сі!

І. Січовик

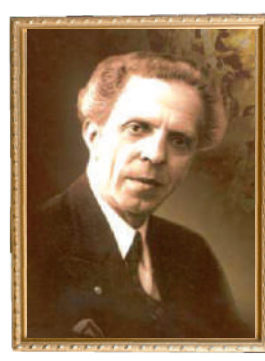

Фізкультхвилинка «Канікули».

4. Картинна галерея.

Проведи екскурсію. Чий портрет ти бачиш? Що тобі відомо про цю людину? Які твори написав цей композитор?

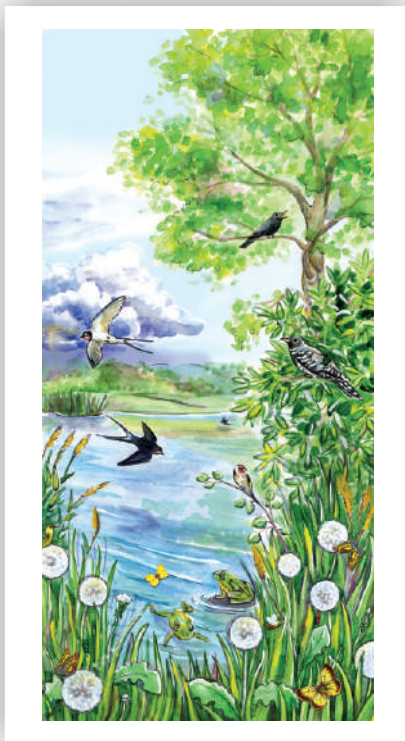
5. Гра «Заспівай- відповім».

Проспівай до свого товариша, наприклад:

«Що ти бачиш навкруги?», « Хто твій друг?», «Який сьогодні день?»

6. Гра «Музична торбинка».

Виймай з торбинки по черзі ілюстрації до пісень. Заспівай з танцювальними рухами та супроводом на дитячих музичних інструментах.

Ти вже впевнено вправляєшся з олівцями, фарбами та іншими художніми матеріалами.

Згадай, які із виконаних тобою робіт ти вважаєш насправді вдалими. Чому? Що вдається найлегше?

Артик пропонує тобі разом із друзями на завершення шкільного року створити цікаву композицію. Вам знадобляться пензлі, фарби, вузький паперовий скотч та більший аркуш цупкого паперу. Кожну з отриманих клітинок можна заповнити не лише чистим кольором, але й доповнити смужками, плямами, квітами та незвичними зображеннями.

Дізнаватися нове та цікаве — це справжнє задоволення! Літо подарує тобі багато нових ідей для творчості. Здивуй учителя у вересні новими малюнками!

Артик бажає тобі яскравого літа!

Список покликань

С.	Покликання
C. 5	https://cutt.ly/KechyiNJ
C. 5	https://cutt.ly/zechuHLf
C. 9	https://cutt.ly/iechiOIQ
C. 9	https://cutt.ly/aechoR2N
C. 12	https://cutt.ly/lechpQkw
C. 12	https://cutt.ly/lechalL9
C. 14	https://cutt.ly/Oechsu9p
C. 15	https://cutt.ly/bechSLZz
C. 19	https://cutt.ly/BechdhIL
C. 19	https://cutt.ly/OechfXhS
C. 21	https://cutt.ly/Eecd6Fb9
C. 21	https://cutt.ly/yechgjoJ
C. 24	https://cutt.ly/Lechg3ut
C. 25	https://cutt.ly/xechhGmO
C. 25	https://cutt.ly/oechjXW0
C. 25	https://cutt.ly/wechkQIM
C. 29	https://cutt.ly/lecfq1Hx
C. 29	https://cutt.ly/HechcchP
C. 31	https://cutt.ly/UechvyYo
C. 36	https://cutt.ly/iecfli3S
C. 36	https://cutt.ly/vechberK
C. 36	https://cutt.ly/pechnoPY
C. 38	https://cutt.ly/lechnGtC
C. 38	https://cutt.ly/kechmGZp
C. 41	https://cutt.ly/nechQW4D
C. 44	https://cutt.ly/cecfv0C8
C. 44	https://cutt.ly/WechWtie
C. 47	https://cutt.ly/FechWDoN
C. 47	https://cutt.ly/QechEbYc
C. 50	https://cutt.ly/9echRouY
C. 50	https://cutt.ly/rechRB0l
C. 52	https://cutt.ly/Hecfn2wl
C. 52	https://cutt.ly/lechTjiQ
C. 59	https://cutt.ly/VechYiJt
C. 60	https://cutt.ly/bechYPfq
C. 61	https://cutt.ly/FeUTwaEv
C. 64	https://cutt.ly/AechlfmS
C. 64	https://cutt.ly/KechIHqW
C. 67	https://cutt.ly/QechOZyv
C. 67	https://cutt.ly/DechPlwC

С.	Покликання
C. 67	https://cutt.ly/wechAdh4
C. 67	https://cutt.ly/iechA6Bj
C. 70	https://cutt.ly/8echSADZ
C. 70	https://cutt.ly/lechF55M
C. 72	https://cutt.ly/LechDm0Q
C. 72	https://cutt.ly/KechGARf
C. 74	https://cutt.ly/5echHzqH
C. 74	https://cutt.ly/vechJFuR
C. 74	https://cutt.ly/EechKy9D
C. 76	https://cutt.ly/EechLrK2
C. 76	https://cutt.ly/TechZimw
C. 79	https://cutt.ly/GechZAVI
C. 79	https://cutt.ly/lechXUBN
C. 81	https://cutt.ly/DecfR4Vi
C. 82	https://cutt.ly/lechCijN
C. 85	https://cutt.ly/qechVj9Y
C. 85	https://cutt.ly/EechBQB7
C. 85	https://cutt.ly/RechB9ZO
C. 88	https://cutt.ly/sechNQI0
C. 88	https://cutt.ly/VechMYft
C. 88	https://cutt.ly/1ech1qgg
C. 91	https://cutt.ly/iech16Td
C. 91	https://cutt.ly/lech2Vd5
C. 94	https://cutt.ly/NecfNusm
C. 94	https://cutt.ly/Fech9xiG
C. 94	https://cutt.ly/Bech3XRc
C. 94	https://cutt.ly/7ech8bL7
C. 96	https://cutt.ly/LecfUrR2
C. 96	https://cutt.ly/rech4iTj
C. 96	https://cutt.ly/Lech7DT2
C. 96	https://cutt.ly/uech5IJL
C. 99	https://cutt.ly/YecjenRO
C. 99	https://cutt.ly/fecjqfDj
C. 99	https://cutt.ly/KecjrrXQ
C. 102	https://cutt.ly/pecjrTiQ
C. 102	https://cutt.ly/RecjtrqP
C. 104	https://cutt.ly/becjtBXq
C. 104	https://cutt.ly/gecijvh6
C. 107	https://cutt.ly/7ecij74K

Нотний додаток для розучування пісень
за покликанням <https://cutt.ly/9ecju5mH> або QR-кодом.

Зміст

Урок 1. Тема: Ми йдемо до школи	4
Урок 2. Тема: Різнобарвна осінь	8
Урок 3. Тема: Заховались під листочки дружні братики-грибочки	12
Урок 4. Тема: Щедро осінь	14
Урок 5. Тема: Лісові мешканці	18
Урок 6. Тема: Магія природи	21
Урок 7. Тема: Осінні настрої	24
Урок 8. Тема: Калинові візерунки	28
Урок 9. Тема: Дякуємо осені	31
Урок 10. Тема: Стука казка у віконце	35
Урок 11. Тема: Домашній затишок	38
Урок 12. Тема: Ляльковий театр	40
Урок 13. Тема: Цирк	44
Урок 14. Тема: Зимова казка	47
Урок 15. Тема: Новий рік	50
Урок 16. Тема: Колядки, щедрівки	52
Урок 17. Тема: В очікуванні свята	55
Урок 18. Тема: Диво анімації	59
Урок 19. Тема: У світі кіно	63
Урок 20. Тема: Театр	66
Урок 21. Тема: Магія танцю	70
Урок 22. Тема: Шляхами рідного краю	72
Урок 23. Тема: Весна на порозі	74
Урок 24. Тема: Природа розквітає	76
Урок 25. Тема: Мій Кобзар	79
Урок 26. Тема: Радіймо успіхам	81
Урок 27. Тема: Пташині співи	85
Урок 28. Тема: Ці милі комашки	87
Урок 29. Тема: Світле свято Великодня	91
Урок 30. Тема: Космічні пригоди	94
Урок 31. Тема: У підводному царстві	96
Урок 32. Тема: Моя улюблена іграшка	98
Урок 33. Тема: Український віночок	102
Урок 34. Тема: В очікуванні літа	104
Урок 35. Тема: Підсумковий	106

Навчальне видання

КІЗІЛОВА Галина Олександрівна

ШУЛЬКО Ольга Андріївна

Мистецтво

**Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти**

(відповідно до Типових освітніх програм
авторів Г. О. Кізілова, О. А. Шулько
під керівництвом Р. Б. Шияна та О. Я. Савченко)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Підручник безкоштовний. Продаж заборонено.

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Головний редактор Іван Білах

Редактор Ігор Миколів

Комп'ютерне верстання Інна Малявська, Мар'яна Тераз

Дизайн Любомир Бейгер

У виданні використано матеріали з інтернет-джерел,
розміщених у вільному доступі

Формат 84x108 1/16.

Умовно-друк. арк. 11,76. Обл.-вид. арк. 7,40. Наклад 15 200 прим.

ТзОВ «Видавництво Астон» 46006, м. Тернопіль, вул. Гайова, 8

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ТР №28 від 09. 06. 2005 р.

www.aston.te.ua, E-mail: tovaston@gmail.com

Сонечка настрою

радісний піднесений
грайливий жартівливий

веселий

тривожний збуджений
метушливий поривчастий

схвильований

стриманий просвітлений
дрімотний врівноважений

спокійний

непривітний сердитий
стурбований безсердечний

розгніваний

сміливий мужній
відважний рішучий

батьорий, життєрадісний

казковий дивовижний
фантастичний таємничий

загадковий

печальний жалібний
похмурий пригнічений

сумний, журливий

мрійливий ліричний
зворушливий задушевний

поетичний

Засоби музичної виразності

